

ekmek ve gül

Ne yoksulluk,
ne sömürü, ne şiddet... 3

Anlatılan bütün
kadınların hikayesi 8

Mesele 3-5 kuruş
nafaka meselesi değil 12

‘İki satırlık adamları musallat etmeyelim ömrümüze...’

25 Kasım 1960'ta Dominik diktatörü Rafael Leónides Trujillo, Mirabal ailesinin dört kız kardeşinden üçünü vahşice öldürttü. Neden mi? Çünkü Kelebekler olarak bilinen Mirabal kardeşler, diktatörlüğe karşı sürdürülen mücadelenin en önemli figürleriydi.

1930'da askeri darbeyle iktidara gelen Trujillo'nun 1937'de ucuz tarım işçisi olarak Dominik topraklarında bulunan kadın, çocuk ve erkek 15 bini aşkın Haitiliyi öldürttüğü katliam, Mirabal kardeşlerin direniş hareketine etkin biçimde katılmasının başlangıç noktasıydı. Bu, diktatörün ilk katliamı değildi. Toplamda 50 bini aşkın kişinin canına mal olan diktatörlük, canını almadıklarını da açıklıkla, sefaletle, korku ve güvensizlikle sınıyordu. Mirabel Kızkardeşler, Amerika'nın kolu kanadı altında pervasızlaşan ve adı ölümle, ülkenin tüm kaynaklarının sermayeye peşkeş çekilmesiyle anılan diktatörlüğe karşı mücadelenin sembolü haline geldiler. Öyle ki, önünde kimsenin duramayacağı inancıyla dağa taşta diktatörlüğünün sembollerini inşa ederken, “Ülkenin en büyük sorunu Mirabal kardeşlerdir” diyecek kadar da onlardan korkuyordu Trujillo.

Trujillo'nun Mirabel Kardeşleri hedef gösterdiği konuşmadan sadece 23 gün sonra, 25 Kasım 1960'ta, hapishanede olan eşlerini ziyaretten dönen Minerva, Maria ve Patria Mirabal'ın aracı “eli sopalı” Trujillo yandaşları tarafından durduruldu, kızkardeşler sopalarla dövülerek öldürüldü, cansız bedenleri arabalarının arkasına konularak bir uçurumdan aşağı itildi. Hiçbir şeyden korkusu olmadığını söyleyen diktatör, yankılarından o kadar korkuyordu ki cinayetin üstünü “trafik kazası” diyerek örtmeye çalıştı.

Diktatörler karşısında durma cesareti gösterenleri yok ederek varlıklarını sürdüreceklerini sanır hep. Ama tarih, diktatörlerin değil, ona karşı durma cesareti gösterenleri yazar sayfalarında.

Bugün, dünyanın dört bir yanında kadınlara dönük her türlü şiddetin gündem edildiği, şiddetin apaçık bir biçimde sermayenin varlık yokluk sorunu olduğunun gösterildiği, kadınların apayrı ülkelerde ay-

nı sorunlara karşı birlikte hareket etmesinin dünyayı değiştireceği bilgisiyle hareket ettiği bir gün 25 Kasım. Kimse diktatörün ardından bir tek iyi şey söylemiyor, ama milyonlarca kadın her 25 Kasım'da o üç kadının dirayetiyle haykırıyorlar hep birlikte sözlerini. Ve Mirabellerin “başka bir dünya” hayali gerçekleşmedikçe, benzer diktatörlerin yönetimleri altında canlarıyla sınanacaklarını biliyorlar. Dünü, bugüne bağlıyorlar...

Bugün de darbeyle değil seçimle gelen diktatörler eliyle geçimlik tarım arazileri sermayeye peşkeş çekilirken, doğa talanı yaşanırken toprağına, deresine, ağacına sahip çıkan kadınlar büyük bir devlet ve sermaye şiddetiyle karşı karşıya bırakılıyor. Topraksız köylüler akın akın büyük kentlere göç ederken, beslenemeyen çocuklar, kadınların satılan bedenleri ve asla karın doyurmayacak ücretlere verilen emekleri ile beslenmeye çalışıyor. Köleleştirildikleri ter atölyelerinde üstlerine kilitlenen kapılar ardında çıkan yangınlarla can veriyor, hayatta kalanlar ise patron tacizi ve aşırı sömürü elinde bir yaşama mahkûm ediliyor. Asgari ücretin bir hamburger almaya yetmez hale geldiği Latin ülkelerinde kadınlar geçinebilmek için saçlarını satıyor, sınır bölgelerinde fuhuş yapar, hasta çocuklarının tedavi edilebilmesi için kaçak yollarla ülke dışına çıkmak isterken polis ve devlet görevlilerinin tacizine uğrar hale getiriliyor. Kıtalar üzerinde bir “düşmanlık” hayaleti dolaşır, üç-dört işte birden çalışıp kendilerini ve çocuklarına bakamaz, kiralarnı ödeyemez hale gelen kadınlara düşman olarak, sınırları aşıp gelen ve kendilerinden daha ucuza çalışan göçmen kadınlar gösteriliyor.

Türkiye'nin de bu vahşet ortamından

geri kalır yanı yok... Ne yaşadığımızı, nasıl yaşadığımızı, dünyanın dört bir yanındaki kızkardeşlerimizle aramızdaki kader bağını dergimizin sayfalarındaki mektuplardan, röportajlardan, izlenimlerden öğreneceksiniz.

25 Kasım öncesinde, kadınları tahakküm altına almanın adı olan şiddetin türlü biçimlerinin yoksulluk, işsizlik ve güvencesizlik ortamında nasıl daha da ağırlaştığını ve bu cendereden kurtuluşumuzun nasıl mümkün olabileceğini tartışıyoruz kasım dergimizde...

Tam da dergimizin hazırlandığı sıralarda ünlü şarkıcı Sıla, Ahmet Kural tarafından şiddete uğradığı için koruma kararı aldırdığını ve “...ben de susarsam önce kendime, sonra da bu ülkenin kadınlara, şiddete karşı insanlarına haksızlık etmiş olacağım. Bu nedenle susmama kararı aldım. Yasaların bana verdiği hakları kullanacağım... Bana uygulanan korkunç şiddet karşısında dilsiz kalmamayı seçiyorum” açıklaması yaptı. Sıla'nın açıklaması bir bakıma “Mücadele edeceğiz de ne olacak...” diye düşünenlere de bir şey söylüyor; kadınlar olarak hiçbirimiz şiddetten azade değiliz, kimimiz o şiddeti anlatmak ve şiddetten kurtulmak için daha fazla olanağa sahip kimimiz değil, ama hepimiz kadınların şiddetten korunabilmesi için mücadeleyle elde ettiğimiz haklarımızın var kalmasının hayat memmat meselesi olduğunu biliyoruz. Kadınların mücadelesiyle çıkarılan 6284 sayılı yasanın “kadınlara çok fazla hak veriyor, erkekleri eziyor” diye geriye alınmaya çalışıldığı, kadınların boşanma ve nafaka haklarının tartışıldığı bu günlerde, haklarımızdan ve hayatlarımızdan vazgeçmemenin bize yönelik tüm saldırıları püskürtmenin en önemli dayanaklarından biri olduğunu görüyoruz. “İki satırlık adamları ömrümüze musallat etmemek” için satırlarla yazdığımız direnç hikayelerimize ve hayatlarımıza sahip çıkıyoruz...

Bu 25 Kasım'da hayatlarımızdan ve haklarımızdan vazgeçmemek için her yerde “Yaşasın kadın dayanışması” diyeceğiz!

ekmek ve gül

posta@ekmekvegul.net

İÇİNDEKİLER

Ne yoksulluk, ne sömürü, ne şiddet.....3	Sevda Karaca
Dayanışmanın güçlendirdiği kadınlar.....5	Adile Doğan
Benim ve kızımın mücadele ve dayanışma öyküsüdür.....5	
Eğer o gün, o hastanede, o cesareti göstermemiş olsaydım.....6	
Kadın dayanışmasına güvenin.....6	Nazlı E.
Sandığı açmanın zamanı gelmedi mi?.....6	Gülten Dokuyan
TARİH: Franca Viola.....7	Müslime Karabatak
Mor; Anlatılan bütün kadınların hikayesi.....8	Elif Ekin Saltık
Adana'da bir 'Kadın Sığınağı'.....8	Fatma Koç
Kadın kamu emekçileri sendikaları önemiyor.....9	Songül Keşkek
İki çeşit yemek bile lükse giriyor!.....10	Dilek Meriç
Bizim ücret gramla artıyor kiloyla geri almıyor.....10	
Kadro aldatmacası mücadeleden başka yol olmadığını gösterdi.....10	Yasemin Tiryaki
İşçi kadınların sırtındaki yük çok ağır.....11	
Her gün daha çok çöküyorlar gırtlığımızıza.....11	
Mesele 3-5 kuruş nafaka meselesi değil.....12	Devrim Avcı
İÇİMİZDEN BİRİ: Eylem.....14	Meltem Teker
Sincanlı kadınlar: Kapımızı çalmasınlar.....16	Ayşe Öz / Yasemin Öztürk
SINIRLARIN ÖTESİNDE.....17	Berivan Balkay / E. Ava
'Türk Safo'su Mihrî Hatun.....18	Emine Uyar
Sesleri saklı tutulan dengbêj kadınlar.....19	Pınar Şen
Beden ve hazzı sakatlayan 'kadın sünneti': Neden?.....20	Şebnem Cerrah
SAĞLIK: Üst Solunum Yolu Enfeksiyonları.....21	Uz. Dr. Senem Aslan
Dört duvar arasındaki küçük bir küçük kuş: Sarya.....22	Bişeng Mete
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
Her gol barış için, her şut kadın dayanışması için.....24	Aynur Seyrek / Özlem Yavuz

	Günlük EVRENSEL gazetesinin ücretsiz özel ekidir.	Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL	Dağıtım: Demirören Dağıtım AŞ
	Türü: Yaygın süreli Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti. Adına Sahibi: Cemal Dursun Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat Sorumlu Yazışmaları Müdürü: İsmail Cem Şimşek	Tel: 0850 302 20 67 Fax: 0212 654 15 04	Baskı: SM Matbaacılık Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sokak. No:10 (A Blok) Yenibosna-Bahçelievler / İSTANBUL Tel: 0 212 654 94 18

Nyoksulluk sömürü şiddet...

Sevda KARACA

Dünyanın dört bir yanında; Topraklarından zorla göç ettirilen, geçimlik işleri ellerinden alınan kadınlar milyonların ekme derdinde olduğu büyük kentlere göç ediyor, ter atölyelerinde ölümüne çalıştırılıyor...

Kadınların bir çok hakkını yüz yıl önce elde ettiği ülkelerde bugün seçme-seçilme, üreme, boşanma, sosyal güvenceye sahip olma, eşit işe eşit ücret gibi en temel medeni, sosyal ve ekonomik haklar ayaklar altına alınıyor...

Yüksek faizler, ülke ekonomisinin batması, kamu kaynaklarının bir avuç sermayedara peşkeş çekilmesi, sağlığa-egitime erişimin imkansızlaşması, açlığın yaygınlaşması gibi nedenlerle artık yaşanamaz hale gelen ülkelere "rüya ülkelere" kitlesel göçler gerçekleşiyor. On binlerce çıplak ayak ve bir poşet eşya ile binlerce kilometre yürümeyi, hatta yolda ölmeyi göze almış durumda. Yola düşenlerin büyük kısmı kadınlar ve çocuklar...

Yıllardır süren savaşlar; sığınacak bir ev, yenecek bir dilim ekme, güven, huzur bırakmadı. Eli kanlı teröristler kadınları ve çocukları adeta yağmalanacak "mallar" haline getiriyor, savaştan kaçıp komşu ülkelere sığınanlar, sığındıkları yerlerde insanlık dışı koşullarda yaşamaya ve çalışmaya çalışıyorlar, korkunç bir ayrımcılığın ve düşmanlaştırmanın hedef tahtasındalar...

Dünyanın pek çok yerinde;

Aşırı sağcı, militarist, ayrımcı, kadın, göçmen, LGBT düşmanı, patronsever ve maço yöneticiler iktidara geliyor...

Yoksullar bu yöneticilere, onlardan önce sosyal refah sözü vererek iktidara olan ama halkın verdiği desteği neoliberal politikaların daha sert uygulanması için kullanan yönetimleri "cezalandırmak" için oy veriyor.

Kadınlar, artan yoksulluğun yarattığı korku ve dizginsizleşen düşmanlaştırma politikalarının yarattığı ayrışmayla karşı karşıya.

Dünyanın her yerinde;

Ücretler düşüyor, çalışma saatleri artıyor, iş kazaları, iş cinayetleri yaygınlaşıyor, örgütlenmelere dönük saldırılar yoğunlaşıyor.

Tam zamanlı bir iş bulmak lüks haline gelmiş durumda; kimi ülkelerde kadınlar, "müjde" diye duyurulan yarı zamanlı işlerle geçimlerini sağlamak için aynı günde üç dört ayrı işte, günde 18 saati bulan çalışma sürelerine boyun eğmek zorunda kalıyor.

Yoksulluk, açlık, göç, insan ticareti, şiddet alabildiğince arttı...

Bir yandan dünyanın her yerinde zenginlik ve bolluk da artıyor, ama "dünya" için değil; bir avuç insan için...

Bu dünya hali, bir ülkeden diğerine değişen gündelik sorunlar, değişen siyasi figürlere rağmen aynı kötücül halin her yeri sardığı bir cehennem tablosunu gözler önüne seriyor.

Ve bu hal, kapitalizmin her yere sirayet eden çürümüşlüğüne göstergesi...

ŞİDDETLE 'DEĞİŞEN' DÜNYA

Biliyoruz ki sermaye için kadınların boyunduruk altına alınması, kapitalist genişleme ve hep daha fazla büyüyecek emek gücü tedarikini güvence altına alabilmek yaşamsal önemdedir. Bu nedenle, kapitalizmde ataerkil toplumsal ilişkilerin varlığı basitçe önceki üretim biçimlerinden aktarılmış örtük bir kalıntı değildir; aksine bu ilişkiler "kapitalizmin sönmeyen ateşinin benzini" olan emek gücünü yeniden üretmek için mutlak surette gereklidir.

Kadınların bedenlerinin, emeklerinin, cinsel ve yeniden üretim becerilerinin denetim altına alındığı ve ekonomik kaynaklara dönüştürüldüğü bir düzenin kurulması ve sürdürülmesi için şiddet en önemli araçlardan biri olageldi. Sermaye için her yeniden inşa dönemi, aynı zamanda şiddetin de en çok pervasızlaştığı dönemlerdir.

Bugün de öyle bir dönemden geçiyoruz... Daha fazla kazanmak ve yayılmak isteyen sermaye, değişen dünyanın dizginlerini, "şiddete" yaslanarak ve vahşetin

Kadınların bedenlerinin, emeklerinin, cinsel ve yeniden üretim becerilerinin denetim altına alındığı ve ekonomik kaynaklara dönüştürüldüğü bir düzenin kurulması ve sürdürülmesi için şiddet en önemli araçlardan biri olageldi. Sermaye için her yeniden inşa dönemi, aynı zamanda şiddetin de en çok pervasızlaştığı dönemlerdir.

dozundan kaçınmayarak elinde tutmaya çalışıyor...

Böylesi bir süreçte, kadınlara yönelik şiddet, tecavüz ve cinayet vakalarında artış "rasgele" bir sonuç değil. Tersine, bu artış, bu düzenin kuruluşunun hem şartı hem de sonucu olarak karşımıza çıkıyor.

Sermaye, sosyal refah uygulamalarının tümünü minimuma indirerek, hatta işçi sınıfını tamamen 'kendi yaşama güdülerine bırakarak' sürdürmeye zorluyor işçi ve emekçi sınıfların yeniden üretiminin koşullarını. Bu, özellikle kriz dönemleri için daha da geçerli.

Bu süreçte kadınlardan beklenen yalnızca bir tampon görevi görmeleri değil, aynı zamanda sermayenin kendisini güvenle yaslayacağı toplumsal ilişkilerin inşacıları ve

parçası olmaları... Kadınların insani koşullarda yaşama taleplerini şiddetle bastırmanın bunu yapması ise olanaklı değil.

Sosyal refaha minimum pay ayırarak işçi ve emekçi sınıfların sırtından maksimum kâr elde etmenin hesabını yapan sermaye, ihtiyaçları doğrultusunda şiddetin olağanlaştığı toplumsal cinsiyet rejimini hayata geçiriyor. Kapitalistler, dünyanın dört bir yanında iktidardaki temsilcileriyle kadınların haklarına karşı savaş açmış durumdadır. Ev ve bakım yüklerinin giderek daha fazla kadınların sırtına bindirilmesi, eğitim, sağlık, sosyal hizmet alanlarında yoksulların yok sayılması ve bu alanların kâr yaratacak işletmelere dönüştürülmesinin bedelinin kadınlara ödenmesi, bedenleri ve hayatları üzerindeki denetimi artırarak kadınların daha

bağımlı hale getirilmesi bu savaşın görünümüleri.

Bugün;

* Kadınlar, şiddetin bizzat kendisi haline gelen yaşam ve çalışma koşullarına mahkûm.

* Yalnızca ev içinde değil, kamusal alanda da şiddet niceliksel olarak arttığı gibi vahşet düzeyi bakımından da nitelik ve içerik değiştirdi. Şiddet, artık “özel alanın” sınırlarını aşarak tüm kamusal yaşamı düzenleyen iktidar aygıtları eliyle meşrulaşan ve adeta bir “seyredene ve potansiyel yeni şiddet mağdurlarına da mesaj” kaygısıyla alenileştiriliyor. İsyân etmeye meyilli olana gözdağı vermek için sürekli bir “şiddet hoşgörüsü” ile de karşı karşıyayız.

* Tüm şiddet ve yoksunluk dolu haline rağmen “özel alanın” kadınların “dışarıda” karşı karşıya kalacağı daha büyük ve korkunç saldırılardan sakınma alanı haline getirildiği bu düzen; “evi” ve “aileyi” de yeniden kuruyor. Bu “ev”, giderek imkansızlaşan bir ayakta kalma mücadelesinde, altında her ne yaşanırsa yaşansın kadınların sığıntı olacağı bir “çatı”ya dönüştürülürken, bir yandan da erkeğin “dışarıda örselenmiş özgüvenini” tazelenmesi istenen tahakküm alanı haline geldi. Kadınlar ve kadınlık yeniden dizayn edilirken, erkekler ve erkeklik de kullanışlı araçlar ve silahlar haline getirilmek üzere elden geçiriliyor.

ÇOK KATMANLI ÇOK BOYUTLU

Evet; kadınların, bedenleri ve hayatlarıyla da somut olarak hedefe konduğu bu savaşta, erkekler kadınlara yönelik sistematik şiddetin “hoşgörülen ve desteklenen tetikçileri” haline geliyorlar, yeni cinsiyet rejiminde onlara da ekstra “görevler” biçiliyor.

Ancak; böylesi bir tabloda şiddeti tartışırken sadece “nasıl ve kimler tarafından şiddete uğradığımızın” analiziyle sınırlı kaldığımızda çok katmanlı ve çok boyutlu şiddet sorununu doğuran toplumsal süreçler, eşitsizlikler, sınıfsal sancılar, baskı politikaları es geçiliyor; şiddetin öznesi tek başına şiddeti uygulayan “erkekler” olarak kalıyor.

Bugün ataerki ile kapitalizmi birbirinden ayırarak, şiddetin kapitalizmin varoluşu ve devamı bakımından bir “koşul” ve “araç” haline geldiğini görmeden yapılan her analiz, kadınların yaşadığı şiddet deneyimlerini bir tür “olay yeri incelemesine” dönüştürüyor. Nedensellikten koparılan şiddet, kısım kısım ayrılarak bir “inceleme nesnesine” indirgeniyor.

Şiddetin kapsamı ve niteliğine ilişkin değişimleri, kapitalizmin dünkü ve bugünkü yönelimlerinden ayırarak analiz etme çabaları, toplumsal ilişkileri ve değişimleri bütünlüğü içinde anlamayı yokuşa sürüyor. Kadın hareketinin perspektifini de, yalnızca yaşadığımız ilişkilerin düzenlenmesi çabasına hapsediyor.

Ufkunda kadınların kurtuluşuna yer olmadan, çeşitli hakların gaspının engellenmesiyle sınırlı kalan bu çabalar, maruz

Daha fazla kazanmak ve yayılmak isteyen sermaye, değişen dünyanın dizginlerini, “şiddete” yaslanarak ve vahşetin dozundan kaçınmayarak elinde tutmaya çalışıyor. Kadınlara yönelik şiddet, tecavüz ve cinayet vakalarındaki artış “rasgele” bir sonuç değil. Tersine, bu artış, bu düzenin kuruluşunun hem şartı hem de sonucu olarak karşımıza çıkıyor.

kaldığımız baskı, sömürü, şiddet karşısında “kadınları güçlendirmekle” açıklansa da, aslında hakların her an geriye alınabilir olduğu koşulların sürmesine neden oluyor. Eşitsizliğin kaynaklarına ve kadınları ezen egemen toplumsal ilişkilerin yapısal nedenlerine dokunmayan her girişim, kendine “burjuva” demokrasiden başka sığınacak bir yer bulamıyor!

Oysa bugün daha da açık ki; kadınların kendi hayatları üzerinde her türlü şiddetten azade olarak karar verebilme mücadelesi daha görünür bir biçimde kapitalizmin kalbinde, kapitalizme karşı bir mücadele haline geldi. Geldiğimiz noktada; sınıf ve cinsiyetin birbirinden ayrıla-

maz mücadele alanları olduğunu daha sarıh bir biçimde görülüyor.

KADINLAR HAKLARINDAN VE HAYATLARINDAN VAZGEÇMEYECEK!

Bu tablonun elbette bir de diğer yönü var: Son yıllarda kadın hareketinin yükseldiği ve kitleleştiği ülkelerde kadınların şiddete karşı mücadelesiyle neoliberal yıkım politikalarına karşı mücadelenin taleplerinin ortak ve bir talepler haline geldiğini görüyoruz.

Bu mücadelelerin verildiği ülkelerin kadınlarıyla çok benzer koşullarda yaşayan Türkiyeli kadınlar, krizle birlikte bu

ortaklıkları daha açık deneyimliyorlar.

Borç yükü altında ezilen bir inşaat işçisinin eşi olan Mehbare, bebeğine bebek bezi bulamadığı için her gün evdeki çul çaputtan bir parça kesmek, kocasının şantiyede verilen yumurtayı yemeyip eve, çocuğa getirmesini beklemek zorunda bugün.

Evlendiği ilk günden beri şiddet gören Nazlı, iki çocuğunu alıp kendine yeni bir hayat kurmaya çalıştığı halısız, sobasız, ocaksız, yataksız evinde, çocuklarını bırakacak yer bulamadığı için iş bulamadığını, parça başı işlerle karımlarını doyurmaya çalıştıklarını anlatıyor. Milyon dolarları inşaat şirketlerine hibe eden hükümet, bu durumdaki milyonlarca kadına sosyal destekte bulunmak şöyle dursun, kadınların nafaka hakkına göz diken eyyamcılarla kol kola yasal düzenleme yapma peşine düşüyor.

Krizi bahane edip işçilerin primlerine göz diken fabrikatör yeni fabrikalar açarken, işçilerin tuvalet molalarını “verimliliği düşürdüğü için” iptal ediyor, fabrikada ustabaşları kadın işçilerin tepesinde “çişiniz geldiyse az sıkıverin kızlar, şurada mesai bitimine üç saat kaldı” diye dalgasını geçebilecek erkte hissederken kendini, işinden olursa eve ekmek götüremeyeceğini düşünen işçiler dişlerini sıkı sıkı yutmak zorunda kalıyorlar bu lafları.

Gözünü dünyaya ilk açtığından beri gün yüzü görmeyen bir kadın, üç çocuğunu öldürüp intihara kalkışıyor. Kurtarıldığında ilk ettiği laf, “Çok rezil bir hayatım oldu, hiç yaşamadım, benden sonra rezil olmasınlar diye öldürdüm çocuklarımı” oluyor.

Bugün, işsizliğe ya da en kötü çalışma koşullarına mahkûm edilmiş kadınların yüklerine bir de krizin bunalttığı ev ahalesinin “psikolojisini” düşünmek ve düzeltmek düşüyor. “İşsiz kocam sinirlenmesin, kendine, çocuklara bir şey yapmasın diye alttan alıyorum her şeyi, derdimi kendime bile söyleyemiyordum artık” diyen kadının içini kemiriyor başka bir hayat hayali.

Bir lisede onlarca öğrenciyi taciz eden öğretmeni protesto ediyor kızlı erkekli tüm öğrenciler. Yetkililer ise tacizci öğretmenin görev yerini değiştirmekle yetinmiyor; daha önce suçu mahkeme kararlarıyla sabit olan pek çok diğerlerine yaptığı gibi.

Sokaklar, işyerleri, okullar, evler... Tüm yaşam alanlarımız şiddetin kol gezdiği, şiddetin şekillendirdiği, şiddetin bir uslandırma aracına dönüştürüldüğü alanlar haline getirilmeye çalışılıyor.

İşte böyle bir şiddet tablosu yaşadığımız. Bu tablo karşısında dünya kadınlarının şiddete karşı ortak sözünün dillendirildiği 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Dayanışma Gününde Türkiye’den sözümüz:

“Yoksulluğun, sömürünün ve şiddetin karşısında

Haklarımız ve hayatlarımız için bir aradayız!”

DAYANIŞMANIN GÜÇLENDİRDİĞİ KADINLAR

Adile DOĞAN
Esenyalı Kadın Dayanışma
Derneği Başkanı

Tam 5 yıl önce kadınlarla omuz omuza vere- rek, yan yana durarak kurduğumuz Eseyalı Kadın Dayanışma Derneği, birçok kadına temas ederek onların hayatını de- ğiştirdi ve değiştirmeye devam ediyor. Pe- ki, kim bu birbirinin yaşamına dokunarak değiştiren kadınlar? Emekçi, işçi, ev emekçisi kadınlar; merdiven temizliğine giden hem çocuğuna hem yaşlısına bakan kadınlar... Yaşamın her alanına sinmiş şiddeti yaşayan, tacize uğrayan hatta daha fazla yükü omuzlarında taşı- yan kadınlar. Tam 5 yıl önce yaşamı değiştirmek için dernek çatısında örgütlü hareket etmeye başlamış ve bugün hâlâ dernek çatısı altında mücadele etmeye de- vam eden kadınlar...

Nurten bu kadınlardan biri. Dernek kurulurken so- rumluluk alarak azimle çok çalışmıştı. Uzun bir süre sonra uğradığı şiddeti öğrenmiştik. Kadınların yan ya- na gelmesi için çok uğraştı ama kendisini anlatması ve anlaması biraz zaman almıştı. Öyle kolay değil insanın yaşadıklarını anlatması hele ki bir kadın için. Zaten ha- yatında geldiği noktada hiç güven duymamış. Çünkü hep en yakınındakinden şiddet görmüş. Kadınlarla bir- likte ördüğü dayanışma ise ona güvenmeyi öğretmişti. Yaşadıklarının ardından aldığı psikolojik destek ve en önemlisi mücadelenin bir parçası olması Nurten'i iyileştirdi. O da şimdi diğer kadınları iyileştirmeye çalışı- yor. Nurten: "Eğer mücadele olmasaydı ben başara- mazdım" diyor. O artık kadın dayanışmasında ciddi bir rol alıyor.

HAYATA KÜSEN DİDEM'İ KIZ KARDEŞLERİ BAĞLADI HAYATA

Didem; bizimle ilk tanıştığında hem mutsuz hem de bir şeylerin asla değişmeyeceğini düşünüyordu. Kendisi ve çocuğu şiddeti en ağır biçimde yaşamış, ya- şadıkları yüzünden hayata küsmüştü. Ama yine de tam olarak vazgeçmemiş ki; bir gayret gelmiş ulaşmıştı der- neğe. Didem; uzun süre derneğe geldi ama çoğunlukla dinlemeyi seçti. Bir süre sonra sağda solda derneği başka kadınlara anlatmayı kendine iş edindi. Her fırsat- ta bizi başka kadınlarla yan yana getirmeye başladı. Ar- tık etrafında, onu tanısin tanımasın, birçok kız kardeşi olmuştu. Didem; yan yana geldikçe güçlenen kadınlardan biri oldu ve şimdi kadınlara daha fazla dayanışma ve mücadele çağrısı yapıyor.

BABAM BU DERNEĞİ SEVMİYOR, ÇÜNKÜ...

Gül ise bir çocuk annesi. Çok küçük yaşta evlendi- rilmiş ve evliliği boyunca sürekli şiddet görmüş. Öyle sadece kocadan da değil kaynanası, kayınbabası hepsi birden eziyet ediyormuş. Gül; 22 yaşında kocasının

Kadınlar mücadeleyle güçlendikçe, öğrendikçe, omuz omuza verdikçe yaşama tutunuyor, şiddete karşı durma cesareti gösteriyor. Dayanışmanın bir parçası oldukça da değişiyor ve etrafını değiştiriyor.

şiddetine dayanamayarak çocuğunu da alıp evi terk et- miş. Döndüğü baba evinde de gün yüzü görmemiş. Bir gün derneğin sokağından geçerken dayanışma yazısı dikkatini çekiyor ve içeri giriyor. Belki de hayatında ilk kez dayanışmanın ne demek olduğunu anlamaya çalışı- yor. "Birbirinden farklı olan ya da öyle görünen birçok kadın nasıl yan yana gelmiş? Hiçbir çıkar gözetmeden nasıl dayanışma içinde olmuşlar? Üstelik hepsi gönül- lü..." Gül'e uzattığımız dayanışma eli onun hayatını de- ğiştirirken aynı zamanda kafasındaki sorulara da cevap bulmasına sebep oldu. Gül; dayanışmanın bir parçası haline geldikten sonra "Ben babamın bu derneği niye sevmediğini şimdi anlıyorum, çünkü burası kadınları güçlendiriyor. Babam da kadınların güçlü olmasından korkuyor".

Kadınlar mücadeleyle güçlendikçe, öğrendikçe, omuz omuza verdikçe yaşama tutunuyor, şiddete karşı durma cesareti gösteriyor. Dayanışmanın bir parçası oldukça da değişiyor ve etrafını değiştiriyor. Bizim ise bütün kadınlara çağrımız; mücadele etmekten, örgüt- lenmekten geri durmayın.

Benim ve kızımın mücadele ve dayanışma öyküsüdür

20 yaşında sendikamın varlığı ile örgütlü olmanın gücünü hissederek mesleğime başladım. Alanlardaydım. Her zaman mücadelenin içindeydim. Yola ailemle devam ederken, "Sizin başınıza gelmez" diye düşündüğünüz bir olay, gözbebeğim, kızımın başına geldi.

Bu benim kız çocuğuna olan inancım, güvenimle ve örgütlü olmamın bilinci ve gücüyle başlayan bir kadın hikayesidir.

Kızım, 2016 yılının ocak ayının başında başına gelenleri anlattığında yer gök birbirine girmişti.

2014'ten itibaren yaşadığı cinsel istismarı anlatırken yeryüzü ayaklarının altından kaymıştı. Bir çocuğa bunları yapabilen bir adamın hayatta yeri yoktu. Güvendiğimiz, evimizde ağırladığımız spor hocasının 10 yaşında bir çocuğa cinsel istismarda bulunması affedilemezdi. Tek istediğim onu öldürmekti!.. Ama bu bir çocuğu iyileştirmeyecekti. Kızımın güçlü, mücadeleci, özgüvenli sağlıklı bir birey olmasını istiyordum.

Durdum. Sustum. Kızım için yardım istedim. Böylece terapi süreci başladı. Terapistimiz kızımın görüşlerinden sonra birlikte suç duyurusunda bulunduk.

2016'nın ocak ayından itibaren adli mücadelemiz başlamış oldu. Bu uzun soluklu ve incitici süreçten tek istediğim çocuklarımızın güçlü çıkmasıydı.

3 yıl sonra; 17 Ekim 2018 Çarşamba günü karar duruşmasında bilirkişi ve adli tıp raporları delil teşkil ediyorken, savcının kendi açtığı kamu davasında üçüncü duruşmadan itibaren beraat talebine rağmen, sanık 19 yıl 4 ay 15 gün hapis cezası olarak tutuklandı.

Basına ve kamuoyuna mektubumdur.

Ben taciz, tecavüz, cinsel istismar... Tüm davaların takipçisi olmaya ve suçluların cezasını çekmesi için elimden geleni yapmaya devam edeceğim.

Yılmıyorum! Korkmuyorum! Boyun eğmiyorum!

Yaşasın kadın dayanışması, yaşasın örgütlü mücadele!

Eğer o gün, o hastanede, o cesareti göstermemiş olsaydım...

Amcamın oğlunun tacizine uğruyordum. Evliydi ve yaş olarak benden çok büyüktü. Beni taciz ettiğini ilk annem, sonra babam duydu. "Erkektir, ona laf gelmez. Hem yazık-tır karısı, çocukları var yuvası yıkılmasın" dediler ve beni tacizden kurtarmak adına çok küçük yaşta evlendirdiler. Beni her fırsatta sıkıştıran, taciz eden, her defasında elinden zor kurtulduğum bu erkeğe "Yazık" demişlerdi! 14 yaşındaydım gitmeme karar verdiklerinde. Aslında bu duruma biraz da sevinmiş-tim, uykusuz ve korkusuz günlerimin son bulacağını hayal ettim.

Uzakta oturan başka bir akrabamla evlendirdiler beni. Yüzünü ilk nişanda gördüm kocamın, ikinci kez düğünde. Düğün dernek bittiğinde yalnız kaldığımız ilk gecemizde kendisiyle birlikte olmak istemediğimi, onu tanımadığımı, bana biraz zaman tanımasını istediğimi söyledim. Söylediğim an gözünde şimşekler çaktı. Korkunç bir dayak yedim. Bu hayatımdaki ikinci dayaktı. Babam tacize uğradığımı öğrendiğinde dövmüştü ilk kez. Kocamdan yediğim dayak beni çok korkutmuştu, çocuktum. O günden sonra sustum. Artık hiç yüzüm gülmedi, başım kalkmadı yerden. Sürekli dayak yedim, hakarete uğradım. Kafama koymuştum, "Bir gün kaçacağım" diye. Bütün aile bir bebek doğurmamı istiyordu. Ama ben bunu yapamazdım. Her gün şiddete uğradığım bu ev artık üstüme geliyordu.

KADINLAR ÇOK GÜÇLÜ

Bir gün yine sudan bir sebepten dayak yedim eşimden, bayıldım. Korkmuş, beni hastaneye götürmüşler.

Gözümü açtığımda başımda iki doktor... Biri bana "Korkma anlat, şiddet mi gördün" dedi. Ben de "Öyle olsa bile ne olacak ki!" dedim. "Seni korumaya alırız" dediler. Polislerin de desteğiyle şikayetçi oldum. Şikayetimin sonrası uzun süre sığınmaevinde kaldım. Ben sığınmaevindeyken annem ölmüştü. Babam cenazeye katılmamı istemedi. Annemi uğurlayamadan sığınmaevine döndüm. Artık psikolojik olarak dayanılmaz haldeydim. Antidepresanlarla ayakta duruyordum. Sığınmaevi koşulları da pek katlanılır gibi değildi. Uzun süreli kalanlar bir an önce gitsin diye baskı yapıyorlardı. Karar verdim ve oradan ayrıldım.

Tek odalı bir ev buldum, günlerce yerde yattım. Bomboş bir odada yapayalnız hayata tutunmaya çalıştım. Hiç çalışmamıştım, ama artık çalışmam gerekiyordu. Bir lokantada iş buldum. Günde 16 saat çalışıyordum. Tecrübesizdim, başımdan geçenleri anlatıyordum çalıştığım yerlerde, fakat ya tacize uğruyordum ya da farklı gözle bakıyorlardı bana. Sürekli iş değiştirmek zorunda kalıyordum. Hayatı ve insanları böyle böyle tanıdım.

Şimdi 33 yaşındayım, halen yalnız yaşıyorum. Kendime yeten bir işte çalışıyorum. Eğer o gün, o hastanede, o cesareti göstermemiş olsaydım ya şiddet sonucu ölmüş olacaktım ya da canıma tak ettiği bir gün kendimi öldürecektim.

Şimdi çok mutluyum, yarım kalan eğitimimi dışarıdan tamamlamaya çalışıyorum. Kadınlar gerçekten çok güçlü; sadece bu gücü ortaya çıkaracak bir şeye ihtiyacımız var.

Kadına yönelik her türlü şiddete "Hayır" diyorum.
Esenyala / İSTANBUL

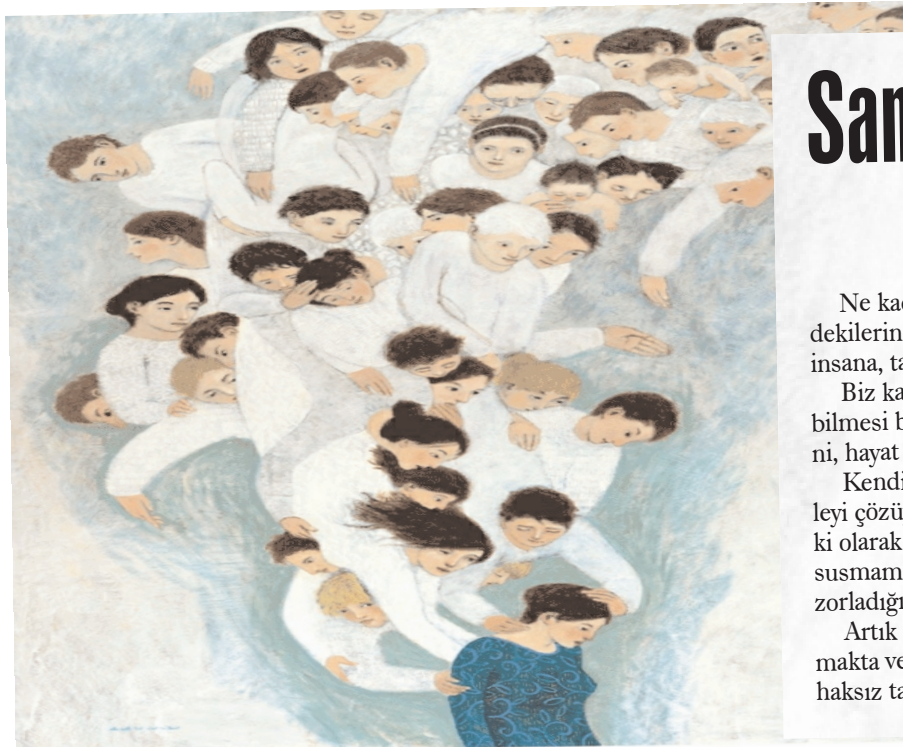
Kadın dayanışmasına güvenin

Merhaba Ekmek ve Gül okurları, sizlere daha önce de yazmıştım. En son yazımdan bu yana hayatımda çok şey değişti. Boşanma davam bitti, artık özgür bir kadınıyım. Ailem eski eşime dönmem için çok uğraştı, "Dönmeyeceksen de çocuklarını gönder" dediler ama ben yılmadım, çocuklarımdan vazgeçmedim. Çünkü çok iyi biliyorum ki, geri dönersem beni şiddet dolu günler bekliyor. "Bak gördün mü ailen sana sahip çıkmadı" diyerek daha kötü şeyler yaşatacağı belki de bana.

Bu süreçte çalıştığım pastaneden ayrılmak zorunda kaldım, çünkü patron bana hakaret ediyor, aşağılıyordu. Defalarca uyardığım halde hakaretlerine devam etti, ben de ayrıldım.

Kadın olmak sadece evin içinde zor değil, işyerinde de, sokakta da zor. Şimdi başka bir iş yerindeyim, güvenceli, sigortalı bir işim olsun istiyorum. Biliyorum ki bu günler de geçecek, çünkü ne zorlukları aştım, en kötü günleri geride bıraktım. Tüm kadınlara sesleniyorum yeter ki güçlü olun, kadınların dayanışmasına güvenin.

Nazlı E. / KOCAELİ

Sandığı açmanın zamanı gelmedi mi?

Gülten DOKUYAN
Maltepe / İstanbul

Ne kadar zordur bir şeyleri saklamak. Hiç açılmamışçasına kapatılan bir sandık gibi... Bir gün içindekilerin meydana saçılacağını ve bir daha toparlanamayacağını bilerek saklamak. Nasıl bir acı verir insana, tarifi imkansız.

Biz kadınlar hayatımız boyunca hep bir şeye tanık olup sonrasında sustuk. Çünkü birilerinin bilmesi bütün olayı çözüyor gibiydi. Oysa ki susmanın çözmekten çok insanın yüreğini düğümlediğini, hayat boyu acısıyla yaşamının, ağırlığını taşımanın zorluğunu yükledik hep.

Kendimizce bize zarar veren insana bağırıp çağırmak, ağzımıza gelen her şeyi söylemek bu meseleyi çözüyor mu yoksa sadece bizi mi rahatlatıyor? Peki, ya sonra? Yaptığı yanına kâr mı kalacak, hukuki olarak bir karşılığı olmayacak mı? Tüm bunlar nereye kadar devam edecek? Ya da biz kadınlar artık susmamayı ne zaman öğreneceğiz? Şiddete, tacize, tecavüze uğradığımızda erkek egemenliğinin bizi zorladığı "Kadın suçludur" düşüncesini ne zaman tersine çevirip hakkımızı aramaya başlayacağız?

Artık saklamayalım, en azından başka insanlara zarar vermesini engellemiş oluruz. Cesaretili olmakta ve yargıya başvurmakta cesur davranmalıyız. Yargı erkekleri her ne kadar iyi hal indirimleri, haksız tahrik indirimleriyle korusa da biz mücadele etmekten vazgeçmemeliyiz.

FRANCA VIOLA'DAN İTALYA'DA KÖHNE NAMUS ANLAYIŞINA ATILAN İLK TOKAT Mafyaya, devlete, medyaya rağmen EVLENMEYECEĞİM!

Müslime KARABATAK

1981'de Latin Amerikalı ve Karayipli Kadınlar Kongresi'nde 'Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü' ilan edilen 25 Kasım'ın, özel olarak kadınların ajandasına girmesinin nedeni, aynı gün 1960'ta Dominik Cumhuriyeti'nde devrimci üç kız kardeşin, Patria, Minerva ve Maria Teresa Mirabal'ın, diktatör Trujillo'nun emriyle öldürülmesiydi. Mirabal Kardeşler gibi erkek veya devlet şiddetiyle öldürülen milyonlarca kadın için her yıl 25 Kasım'da dünyanın her yerinde eylemler, protestolar, anmalar düzenleniyor.

Gericilik, eşitsizlik, faşizm gibi durumlarla artan kadına yönelik şiddeti yok etmek için kadın dayanışması ve toplumsal mücadele büyük öneme sahip. Şiddete uğrayan kadınlar en çok bu birlikteliklerden güç alıp dirençlerini artırıyor, hele de devletin şiddet mağdurları için işlemesi gereken kurumları işlemez olduğunda ve hatta neredeyse kadınları suçlu çıkardığında.

Ancak bazen tek bir kadının yaşadığı şiddete karşı kararlı duruşu bile yetiyor bu şiddet kültürünü değiştirmeye. İşte bu ay, sizi yakın tarihten böyle bir kadınla tanıştıracakız. Franca Viola. Özgürlüğünü şiddetle boğmak isteyenlere, koca bir 'HAYIR' diyerek tarihimizdeki cesur kadınlar arasında yerini aldı.

TECAVÜZE KILIF: TELAFİ EVLİLİĞİ

Hikaye, sanki bize çok tanıdık bir Yeşilçam filmi gibi. Sicilyalı köylü bir ailenin güzel kızı Franca 17 yaşındadır. Bir patronun oğlu ve mafyayla bağlantıları olan Flippo Melodia ile 1963'te birkaç ay görüşür. Ama Franca, Flippo gibi biriyle evlenmek istemez ve teklifini reddeder. Ancak Flippo, takıntılı bir şekilde Franca'yı rahatsız etmeye devam eder, onu kırıp tecavüz ederek evlenmeye mecbur bırakma planı yapar.

Flippo'nun kendinde böyle bir hak görmesini sağlayan sadece mafya bağlantıları değildir. Devlet yasaları onun elini kolaylaştıran en büyük silah olur. Çünkü o dönemdeki İtalyan Ceza Hukuku'nun 544. Maddesine göre, aileleri evlenmelerine karşı çıkan iki aşık kaçıp ilişkiye girdiklerinde, aileler onların evlenmelerine mecburen razı olur. Kızın ailesi artık ba-

HAYIR!

İLK olarak 1970'te 'La Moglie Piu Bella' (En Güzel Eş) filmi ile sinemaya taşınır Franca'nın hayatı. Yönetmen Marta Savina'nın Franca'nın hikayesinden uyarladığı 'Viola, Franca' isimli kısa filmi de 2017'de Tribeca Film Festivali'nde gösterilir. Filmdeki Franca karakterinin gerçek Franca'nın kararlılığını en iyi anlatacak şekilde tek bir repliği vardır: Hayır!

kire olmayan kızlarıyla başkalarının evlenmeyeceğini düşünür ve bu 'telafi evliliği' gerçekleştirilir. Bu yasa, tecavüz suçunun üstünü kapayan bir araçtır aynı zamanda. Tecavüze uğramış bir kadın eğer tecavüzcüsüyle evlenirse, tecavüzcü ceza almaktan, kadın ise 'namusunun lekelenmesinden kurtulur.' Gerek geleneklerde gerekse yasalarda, genç bir kadının isteği ve arzusundan çok, namusunun korunması önceliklidir. Bu yasa'yı arkasına alan birçok erkek, evlenme teklifleri geri çevrilince bunu bir yöntem olarak kullanır ve birçok kadın da bu yasa yüzünden tecavüze uğrar ve tecavüzleriyle evlenmek zorunda bırakılır.

İşte bu yolla Franca'yı evlenmeye zorlayacağını düşünen Flippo, 12 arkadaşıyla birlikte 26 Aralık 1965'te Franca ve 8 yaşındaki küçük kardeşi Mariano'yu kaçıtır. Bir dağ evine kaçırdığı Franca'ya tecavüz eder Flippo. Kızının kaçırıldığını ve tecavüze uğradığını küçük oğlundan duyan baba Bernardo, Flippo'ya Franca'yı onunla evlendireceğini

söyler. Evlilik sözünü alan Flippo Franca'yı bırakmaya razı olur, fakat Bernardo polislerle birlikte hareket eder ve Flippo ve çetesi gözaltına alınır. Tabi ki Flippo'nun ilk işi güvendiği yasaya göre hareket etmek olur ve Franca'ya evlilik teklifi eder tekrar.

İTHAMLAR, KARALAMALAR TEHDİTLER

Bernardo kızına ne istediğini sorar, Franca'nın cevabı, "Evlenmeyeceğim!" olur kararlı bir şekilde. Kızının her zaman yanında olan baba "Sen bir el koyuyorsun, ben yüz el. Mutlu olduğun sürece ben yanındayım. Ne olursa olsun" der ve kızını eve götürür.

Franca'nın bu cevabı ve ailesinin ona desteği, o güne kadarki gelenek göreneklere aykırıdır. Tüm köylü aileye cephe alır, babası ölüm tehditleri alır, üzüm bağları ve bağ evi yakılır. Ama yine de Franca bu evliliğe razı olmaz. Tecavüzcü Flippo'nun yargılanması sırasında, Flippo'nun avukatları Franca'nın tecavüze 'rızası' olduğunu iddia eder. Franca, yine de yılmaz. Duruşma salonu olayı duyup gelen adamlarla dolup taşar, yine de bu durum Franca'yı korkutmaz.

Gazeteler, Franca'yı "Artık kimsenin evlenmek istemeyeceği kız" diye anar, Franca 'namusunun lekeli kalması' pahasına tecavüzcüsüyle evlenmeyi reddeder. Tüm İtalya'da duyulur bu olay, uluslararası basın da ilgi gösterir. Nihayetinde, hakim Giovanni Albergiani, Franca'yı haklı bulur ve Flippo 11 yıl hapse mahkum edilir, ona yardım eden 7 arkadaşı ise küçük cezalar alır. Cezası daha sonra 10 yıla indirilen Flippo, 1976'da salıverildikten 2 yıl sonra mafya yöntemleriyle öldürülür.

SEÇTİĞİ VE SEVDİĞİYLE EVLENDİ

Hikaye burada bitmez. Basın sürekli Franca'nın kararıyla ilgili tartışmaları taşır gündeme. Bazı erkekler onun büyük bir cesaret gösterdiğini, ama kendileri onunla evlenme cesaretini aynı şekilde gösteremeyeceklerini söyler. Franca'dan ilham alan Sicilyalı birkaç genç kız, tecavüzleriyle evlenmeye karşı gelir.

Basının gerici bir kafayla "evde kalamayacak", "artık hiçbir erkek onunla evlenmez" diyerek saldırdığı Franca, aslında mahkeme sırasında da sonrasında da evlenme teklifleri almaktadır. Ama o çocuktan beri sevdiği ve onu destekleyen Giuseppe Ruisi ile 1968 Aralık'ında evlenir. "Eski Sicilya yasalarına karşı gelen kız seçtiği adamla evlendi" başlığı atılır bu kez gazetelere. Dönemin Cumhurbaşkanı düğün hediyesi olarak 40 dolar gönderir, Ulaştırma Bakanı da bir aylık ücretsiz ulaşım hediye eder.

İtalyan Ceza Hukuku'nda, tecavüzçülerin evlilik yoluyla cezasız kalması ancak 1981'de engellenir, fakat tecavüz 'ahlaka, namusa' karşı işlenmiş bir suçtan ziyade bireye karşı işlenmiş bir suç olarak ancak 1996'da yasalara girer.

Belki Franca bin yıllık bu köhne anlayışa karşı çok büyük bir tokat attığının farkında değildir; ama onun öncülüğünde ilerleyen süreç ile bugün biz kadın haklarını en ileri boyuta taşımak için gerici yasalara karşı bilinçli politik bir mücadele vermemiz gerektiğini bir kez daha görüyoruz.

Yararlanılan Kaynaklar:

<https://mashable.com/2017/11/05/franca-viola/?europa=true>

https://www.repubblica.it/cronaca/2015/12/27/news/io_che_50_anni_fa_ho_fatto_la_storia_con_il_mio_no_al_le_nozze_riparatrici_-130210807

MOR

Anlatılan bütün kadınların hikayesi

Elif Ekin SALTİK

Sığınaksız, korkmadan, kaçmadan yaşayacak bir dünya isterken, bir kaçak gibi sığınmaevinde yaşamaya çalışmak nasıldır bilir misiniz? Bazen tek başına ayakta kalmaya çalışmak, kokusunu özlediğin anneye (o da şiddet yaşıyordur belki de) dahi nerede olduğunu söyleyememek... Korkusuz yaşamayı arzu ederken hep saklanarak sokağa çıkmak zorunda olmak, hatta ölüm korkusuyla aylardır sokağa adımını atamamak...

Kadıköy Halk Tiyatrosu'nun sığınmaevinde kalan beş kadının hikayesini konu edinen 'Mor' adlı oyunu; yüzlerce, binlerce kadının hikayesini anlatıyor aslında. Her gün aşığılanan, horlanan, zorla evlendirilen, istemediği bir hayata sıkıştırılan, görünmez bir kafese konulan kadınlar onlar. İsimleri yok, şehirleri yok, kasabaları yok. Bütün kadınların hikayesi onlarınki...

Kadınlara yönelik şiddeti, tüm gerçekliğiyle sahneye taşımaya seçmiş Yönetmen Ali Yalçiner. Şiddet sadece fiziksel olarak çıkmıyor karşımıza, cinsel, ekonomik, psikolojik ve duygusal... her biçimiyle var. Öyküler farklı, ama bir o kadar da aynı. Doğudan gelen kadınla, yoksul bir yaşamı olan kadının ya da üniversite mezunu kadının yaşadığı şiddet, ortak noktaları oluyor. Başka coğrafyalarda doğup büyümek, farklı sosyo ekonomik yaşam standartlarına sahip olmak yaşadıkları şiddeti farklı kılmıyor.

SENİN HİKAYEN NE?

Bir kadın örgütünün sığınmaevinde kalıyor kadınlar, devletin korumadığı kadınları kadın örgütleri koruyor. Yaşanmış hikayelerden, gazete haberlerinden, röportajlardan yola çıkarak kurgulanan ve sahneye aktırılan oyun, kadınların korku ve endişeyle yaşadıkları hikayeleri gizleyişlerini de anlatıyor seyirciye. Korku, endişe gibi sebeplerle yaşadıkları hikayeleri sığınmaevinde birbirlerinden dahi gizliyorlar. "Senin hikayen ne?" diye soramıyorlar birbirle-

rine. Gündelik hayatın doğal akışını sağlamaya çalışarak ayakta durmaya çalışıyor kadınlar.

Sığınmaevindeki rutinlerini bir kenara bırakıp, yüzlerini birbirlerine dönmeye başlayınca bir şeyi fark ediyor kadınlar: Birbirlerine hiç anlatmamışlar yaşadıklarını. Hiç anlatıp yüzleşmemişler, hiç dinlememişler birbirlerini. Bir çığ gibi içlerinde biriken acıları bir anda patlak veriyor; sesler, sözler uçuşmaya başlıyor havada ve döne döne yüzümüze çarpıyor.

Kadınlardan biri yaşadıklarını anlatırken şu cümleler dökülüyor ağzından: "Babamın başlık parasına sattığı herif dövmeyle başlayınca kaçıp, ablamın yanına gittim. 2-3 ay ablamın evinde kaldım ama babam hakımda 'Eniştesiyle ilişki yaşıyor' diye dedikodu çıkardı. Kocam verdiği parayı geri is-

temiş çünkü. Eniştem 'Sen git artık dedi.'

Tüylerim ürperdi bu cümlede. Kadının alınıp satılan bir malmış gibi öyle köşede kırılmadan durmasını bekliyor bu sistem. Susmasını, sorgulamamasını, boyun eğmesini istiyor aile, koca, baba, ağabey... Susmazsan da 'devlet desteğiyle' öldürmeyi hak görüyor kendine.

NE KADAR ANLATIRSAK O KADAR İYİ

Ayşegül Yalçiner, Canan Tuğaner, Eda Özdemir, Hafize Balkan ve Nazlı Yanılmaz'ın rol aldığı oyunu Ali Yalçiner yönetiyor. Bir röportajında, kendilerinin anlatmakla yükümlü olduğunu belirterek, şunları söylüyor: "Oyunumuzda da görüleceği gibi biz çözüm üretmekten ziyade var olan ve her geçen gün çığ gibi büyüyen bu konunun altını bir kez daha çizmek istiyoruz. O kadar alıştık ki toplum olarak bu olaylara, sosyal medya hesaplarımızda paylaşmaktan başka bir şey yapamaz haldeyiz. Kendi adımıza konuyu ne kadar gündemde tutarsak, ne kadar çok insana ulaşırsak o kadar iyi olur diyoruz."

Kadıköy Halk Tiyatrosu'nun sahneye koyduğu oyunda yaşamları canlandırılan kadınların hepsi bugün hayatta. Kimi belki hâlâ sığınmaevinde, kimi cezaevinde. Bir gün onlar da oyunu izlemeye gelecek belki, kim bilir.

Adana'da bir 'Kadın Sığınağı'

Fatma KOÇ
Adana

Adana Devlet Tiyatrosu'nun ilgi gören oyunu 'Kadın Sığınağı', sığınmaevinde yaşayan 11 farklı kadının umut dolu ve hüzünlü hikayelerini anlatıyor. Erkeğin sevgisi ile nefreti arasına sıkışmış kadınların sığındığı ama korunamadığı bir limanda yaşadıkları acıları ve dayanışmayı anlatan; sığındıkları devletin bile kendilerini koruyabilmek için kara çarşaf giydirerek sakladığı ama taksicisinden esnafına kadar herkesin sığınmaevinden haberdar olduğu sığınamayan kadınların hikayesi Kadın Sığınağı.

Hikayesi anlatılan 11 kadından biri Cezayir; eşinden hem fiziksel hem de psikolojik şiddet görmüş. Önceleri sakin bir evliliği varken kocasının işlerinin ters gitmesiyle eşinin şiddetine maruz kalan, sonrasında eşinin iş çevresinin değişimiyle birlikte davranışlarının da değişmesiyle bunalıma giriyor Cezayir. Eşi önceleri kapanmasını sonra da kara çarşafa girmesini istiyor; sosyal çevrede çok muhafazakar görünen kocası evde sürekli içip Cezayir'e şiddet uyguluyor.

Sığınmaevinde kalan kadınlardan yaşamı en trajik olan Cezayir'i canlandıran Sema Öner Kelav ile sizler için bir söyleşi gerçekleştirdik. Kelav, oyun ile kadın sorununa farklı bir bakış açısı getirmediklerini, sadece "Kadınların bu sorunu var" dediklerini belirtiyor. Kadının kendisine, annelere seslendiklerini dile getiren Kelav, oyundaki "Bu sizin kaderiniz değil. Boyun eğmeyin" mesajının altını çiziyor.

Bir sığınmaevindeki resmi belgelere ve tutanaklara dayanan oyunun yazarı Tuncer Cücenöğlu. Yani oyundaki karakterler gerçek hayattan kadınlar. >>>

OYUNU AĞLAYA AĞLAYA PROVA ETTİK

Karakterlerden İzmirli'nin hikayesi de dikkat çekici. Kelav, "İzmirlinin hikayesinde erkeğin ihtiyaçları görüldüğü takdirde kadını sevdiğini, aksi durumda nefret edebileceğini, hatta nefret etmekle kalmayıp zarar verebileceğini görüyoruz. Kadının hata yapma şansı yok, yapsa bile bedelini en ağır biçimde öder bu hikayede" diyor, onun hikayesi için.

Siğınmaevleri kadınların yaşadığı şiddetten kaçıp sığındığı yer. Ama öyle tanıklıklar, yaşamışlıklar biliyoruz ki kadınlar sığındıkları bu yerlerde bile baskıya, yasaklara maruz kalıyor. Oyun bu açıdan farklı bir şey ortaya koyuyor. Dışarı çıkmak serbest mesela. "Oyun eleştirel bir şey mi ortaya koyuyor?" dediğimiz Kelav, buna şöyle karşılık veriyor: "Oyunda o kısım tamamen kurgu aslında. Gerçekte siğınmaevinde kurallar çok net ve katı. Oyunda siğınmaevinde de kadınları koruyamıyoruz diyoruz, ama normalde kadınlar siğınmaevlerinde bakkala bile gidemiyorlar, görüş yasakları var. Oyunda bunların serbest olması kurgu."

Siğınmaevlerinin korunması yöntemlerinin yetersizliğine de değinen Sema Öner Kelav, "Devlet koruma altına aldığı bir genç kızı kara çarşaf giydirerek siğınmaevine getiriyor. Saklanan bu genç kızın haberi tüm gazetelerde yayımlanıyor ve siğınmaevinde olduğu belirtiliyor. Bu durumda genç kız açık hedef haline getiriliyor. Ayrıca gazetenin haberi yaparken ciddi bir aile sorununu magazinsel ve yalan söylemlerle vermesi de koruma yöntemlerinin yetersizliğini gösteriyor. Bu da nasıl trajikomik bir durumun içinde olduğumuzun göstergesi."

Töre cinayetlerinin yer aldığı oyunun provalarını, oyuncular da, Yönetmen Tomris Çetinel de ağlaya ağlaya sürdürebilmiş. Son söz olarak şunu söylüyor Kelav: "İlk defa oyuncusundan yönetmenine kadar kadın kadına çok keyifli bir oyun çalışması yaptık. Tüm kadınları bu sene tiyatrodaki kadın oyunlarını izlemeye davet ediyorum."

Kadın kamu emekçileri sendikaları önemsiyor

Songül KEŞKEK
Eğitim Sen Ankara
3 No'lu Şube Kadın Sekreteri

Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) 9-10-11 Kasım tarihlerinde Kadın Emegi ve İstihdam Çalıştayı düzenleyecek. Biz de Eğitim Sen Ankara 3 No'lu Şube olarak "Kamudaki dönüşümün işyerinde kadın emekçilere yansımaları, toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklı yaşanan eşitsizlik ve ayrımcılık, otoriter yeni rejim politikaları kamu emekçisi kadınları nasıl etkiliyor, örgütlenme ve mücadele stratejileri" üzerine bir anket çalışması hazırladık.

Amacımız işyeri temelli bir çalışma yürütmenin yanı sıra sorunların tespiti ve çözüm önerileri açısından politik kadınlar dışındaki geniş kamu emekçisi kadın kitlesinin düşüncelerinin çalıştaya aktarılmasını sağlamaktı.

GÜVENCELİ ÇALIŞMA: KORKMADAN, ÇEKİNMEYEN ÇALIŞMA!

Kamu emekçisi kadınlara performans dayalı ücret, güvenceli çalışma, esnek çalışma kavramları ile ilgili görüşlerini sorduk. Ankete katılan kadınların büyük bölümü performans dayalı ücretlendirmeye olumlu bakmazken önemli bir bölümü de performansa göre ücretlendirmeyi "adil ve objektif kriterler olursa" destekleyeceğini belirtti. Performansa göre ücretlendirmeyi olumlu bulmayan kamu emekçisi kadınların verdikleri yanıtlarda sıraladıkları gerekçeler arasında şunlar dikkat çekiciydi:

- Çalışana daha az para vermenin yolu
- Adil ve motive edici olduğuna inanmıyorum
- Objektif bir değerlendirme yapılmaz, adam kayırma uygulamasına sebep olur
- İş güvencesinin olmaması eşitsizlik yaratır
- Maaşla zam yapmamak için sebep üreten yapılanma...

Olumlu bakan kadın emekçilerin bir kısmının sendika üyesi olması ayrıca dikkat çekici bir durum olarak ortaya çıktı.

Güvenceli çalışma ile ilgili düşüncelerini belirten kadınların tamamına yakını bunu "devlet güvencesi" olarak gördüklerini belirterek; "korkma-

Hiçbir sendikaya üye olmayan kadın emekçilerin tamamına yakınının sendikalara üyelik konusunda olumlu görüş bildirmesi dikkat çekici ve umut veren bir sonuç olarak ortaya çıktı.

dan, çekinmeden çalışma" anlamına geldiğini ifade etti.

Kadınların kendi cümlelerinden bir kaç örnek verirse;

- Kafam rahat, konsantre olarak çalışma
- İş sağlığı ve güvenliğinin maksimum düzeyde olması
- Her memurun daha verimli olabilmesi için kendini ve işini güvende hissetmesi
- Yöneticilerin iki dudağı arasında bir istihdam kabul edilemez
- İşini kaybetme kaygısı olmadan sağlık, sigorta ve güven içinde çalışma...

ESNEK ÇALIŞMA KONUSUNDA KADINLARIN KAFASI KARIŞIK

Esnek çalışma uygulamalarını ise sendika üyesi kadınların çoğunluğunun benimsemediklerini, ancak az sayıda sendikalı kadının olumlu bulduğunu gördük. Hiçbir sendikaya üye olmayan kadınların önemli bir bölümü ise esnek çalışmayı olumlu buluyor.

Esnek çalışmaya ilişkin kadınların dile getirdiği düşüncelerin bazılarını şöyle;

- Özellikle kadınlara hamilelik ve doğum sonrasında esnek çalışma imkanı sunulması gerektiğini düşünüyoruz

- Esnek çalışma keyfilik içermemeli, kişiden kişiye esneklik olmaz
- Öğretmenlik mesleğinde esneklik olmaz
- Kulağa hoş gelse de, güvencesiz çalışmayı beraberinde getirir diye düşünüyorum..

SENDİKALAŞMAYA YAKLAŞIM UMUT VERİCİ

Kadınlara sendikalar ve sendikalı olmak konusunda da düşüncelerini sorduk. Herhangi bir sendikaya üye olan kadınların tamamı sendikalı olmanın ve örgütlenmenin kadın açısından önemli olduğu vurgusunu yaparken sendikalarda karar alma mekanizmalarında daha çok kadın olması gerektiğini belirtti. Hiçbir sendikaya üye olmayan kadınların tamamına yakınının da kadınların sendikalara üye olmaları gerektiği yönünde olumlu görüş bildirmesi dikkat çekici bir sonuç olarak ortaya çıktı.

Üye olmayan bir kadın emekçinin yazdıkları bizlere umut veriyor:

- Kadınların sendikalarda görev alması son derece umut verici. Aktif olarak sendikalarda görev almaları gerektiğini düşünüyorum.

- Özellikle sendikalarda kadın sayısı fazla olursa hemcinslerinin sorunlarının çözümünde daha başarılı olunacağını düşünüyorum.

Kamu emekçileri içinde, özelden kadın emekçilerin, genelde tüm emekçilerin örgütlenmesi için emekçilerin mücadele örgütü Eğitim Sen ve KESK'e büyük görev düşüyor. Bu bilinçle Kadın Emegi Çalıştayı'na gidiyoruz. Kadınlar örgütlenmeye, mücadeleye...

İki çeşit yemek bile lükse giriyor!

Merhaba Ekmek ve Gül okurları, Ben Dilek Meriç, 43 yaşındayım. Öncesinde sürekli çalışan bir tekstil işçisiydim, ama şimdi ev ve işsizlik üzerine mastır yapmakta olan bir kadıyım.

Benim çocukluğumda babam rahatlıkla iki çocuklu ailesine bakabiliyordu, çok şükür geçinebiliyorduk. Şimdi yaşadığım hayata baktığımda; bir kızım var lise çağında. Eşim emekli ama ülkemizdeki çoğu emekli gibi emekliliğinin tadını çıkaramıyor; hayat şartları yüzünden ikinci bir işte çalışıyor.

Bana gelince, iş bulup evime katkıda bulunmak istiyorum, ama bir türlü bulamıyorum. Çünkü her iş başvurusuna gittiğimde Suriyeli, Özbekistanlı gibi yabancı uyruklu işçileri tercih ediyorlar. Nedenine gelince patronlar ucuz işgücünü tercih ediyorlar. Çünkü ben sigorta ve asgari ücret istiyorum en azından. Ama yabancı uyruklu işçiler öyle değil. Onlar da benim gibi çalışıp ailelerine bakmak zorunda. Peki, bu durumda ben mi suçluyum, onlar mı? Yoksa bizi bu duruma getiren iktidar mı?

Ülkelerindeki yanlış politikaların ve hiçbir zaman halkın lehine olmayan siyasi kararların bedelini yine halk ödüyor. Şu anda bizim ülkemizde olduğu gibi.

Gel gelelim kriz meselesine... Bu yaşma kadar birkaç kez kriz gördüm. Ama böylesini ilk defa görüyorum. Şu an ülkemizde ne tarım ne hayvancılık yapılabiliyor. Bir de ülkede kriz yok deyip yalancılıkla suçluyorlar. Hatta utanmadan çıkıp asgari ücretin yettiğini söyleyip adeta bizimle dalga geçiyorlar. Çünkü onların tuzu kuru.

Bu yaşma kadar birkaç kez kriz gördüm. Ama böylesini ilk defa görüyorum. Bir de ülkede kriz yok deyip yalancılıkla suçluyorlar.

Ben bugün 10 liraya aldığım peynirin kilosunu iki gün sonra 15 liradan almak zorunda kalıyorum. Daha uygununu bulabilmek için market market gezmek zorunda kalıyorum. Geçen gün bir kilo dolmalık biber için dört market gezdim. Hepsini sözleşmiş gibi kilosunu 6 TL'den satıyor. Ben bunu neden yaşamak zorunda kalıyorum? Çünkü bu iktidarın halkın refahını düşünmek gibi bir derdi yok. Tek dertleri kendi refahları. Zengin yine zengin, fakir daha fakir. Ben ve benim gibi ev hanımları da akşama ne pişireceğiz diye kara kara düşünüyoruz. İki çeşit yemek yapmak bile hayal oldu, lükse giriyor. Demem o ki bu kriz zenginleri ve iktidarı değil her zamanki gibi fakirleri vurdu.

Kriz en önce kadınları vuruyor. Nedenine gelince evdeki sorumluluk kadında çünkü. O yüzden biz kadınlar olarak, öncelikle de işçi ve emekçi kadınlar olarak, bilinçlenmeli ve örgütlenmeliyiz.

Saygılarımla

Dilek MERİÇ
Esenyurt / İSTANBUL

Kadro aldatmacası mücadeleden başka yol olmadığını gösterdi

Yasemin TIRYAKI
İstanbul

Kartal Belediyesi'nde taşeron şirket bünyesinde çalışan ve kadro aldatmacasına karşı mücadele eden erkek işçilerin eşleriyle görüştük. "Gerçek bir kadro" talebiyle sürdürülen mücadeleye destek veren kadınlar, taşeron sistemine tamamen son verilmesini istiyor.

Taşeronun kölelikle eş değer olduğunu düşünen Tülay, "Açlık, zulüm, emek hırsızlığı denince aklıma taşeron geliyor. Bütün insanların bu kölelik düzenine karşı çıkması gerekir" dedi.

İşçi emeklisi Sümeyya, "gerçek bir kadro beklentisiyle nasıl bir hataya düştüklerini geç fark ettiğini" ifade ederek, "Kadro bekleyen eşim ve arkadaşları kadro alamadıkları gibi en doğal haklarının yani sendikalaşma haklarının dahi önüne taş koyulmaya başlandı. Bu taşerona kadro söyleminin aslında neyi

amaçladığını daha net anladık" diye konuştu. Sümeyya şöyle devam etti: "Belediyede çalışan işçiler sendikaya üye olmamaları için yönetim tarafından tehdit edilmişti ve işçiler birbirine düşürülmeyle çalışarak bunun önüne geçebileceklerini sandılar. Fakat bu yıldırma politikaları tutmadı. Eşim ve diğer taşeron işçileri birliğin gücünü gösterdi ve en doğal hakları olan sendikalaşma haklarını kazandılar. İşçinin topyekün mücadeleden başka bir şansı olmadığını kendi işçi olduğum dönemden tecrübe etmiş biri olarak eşim ve onun gibi mücadele eden işçilerin her zaman destekçisi oldum ve olmaya devam edeceğim."

Eşi belediyede işe başladıktan 6 ay sonra yasanın çıktığını söyleyen Sakine de bir işçi. İşçilerin kadro beklerken "al sana sözleşme, ister kabul et ister kabul etme bunu imzalayacaksın" dayatmasıyla karşılaştıklarını aktaran Sakine, bütün bunların düzelmesi için tek çarenin örgütlenmek olduğunu söyledi; "İşçiler kendi öz güçlerinin farkına varmalı ve sonuna kadar mücadele etmelidir."

Bizim ücret gramla artıyor kiloyla geri alınıyor

Merhaba arkadaşlar, 250 kişilik bir metal fabrikasında, 6 yıldır çalışmaktayım. Hep 12 saat çalışıyorum. Kurban Bayramından sonra krizi bahane edip mesailerimizi durdurdular. Onunla da kalmayıp, 4 gün çalıştırıp 3 gün eve gidin dediler... Krizi bahane edip esnek çalışma sistemini devreye geçirdiler. Halbuki bizim işyerinde kriz yok. Önceki 6 günde çıkardığımız işi şimdi 4 günde çıkarıyoruz.

Yarış atı gibi bizi akşama kadar koşturuyorlar. Biz bu durumdan şikayetçiyiz. Mesailerimiz kalktı. Parasal yönden herkes bu durumdan şikayetçi. Bir kadın arkadaşım yıllık izne ayrıldı. Başka bir fabrikaya yevmiyeci olarak çalışmaya gitti. Erkek çalışma arkadaşlarımızın her biri değişik ek işlere başladı. Ben de arayış içerisindeyim. Evet üç gün evde kalmak güzel ama, aldığımız ücret de alım gücümüz

de azaldı. Her şeye zam geldi. Pazara markete gidileceği kalmadı. Ama bizim asgari ücret gram ile artıyor, kilo ile geri alınıyor.

İnsan gibi geçinebileceğimiz bir ücret alsak kimse ek iş yapmak zorunda kalmaz. Ama bize reva gördükleri bu! Bunun bir çözümü varsa o da birlikte mücadele etmektir.

Esenyurt / İSTANBUL

Kartal Belediyesinde sendikalaşma haklarını kazanan ve 'gerçek bir kadro' mücadelesi sürdüren taşeron işçilerin eşleri: Bu kölelik düzenine herkes karşı çıkmalı!

İşçi kadınların sırtındaki yük çok ağır

İşçi bir anne ve babanın işçi çocuğu olarak size krizin ailemin ve işçi arkadaşlarımın yaşamındaki yansımalarını anlatmak istiyorum.

Bir fabrikada asgari ücretle çalışıyor annem. Faturalar ve mutfak masrafları annemde; babam ve ben ayrı ayrı kredi borcunu, kardeşlerin okul masraflarını karşılamakla yükümlüyüz. Evde iş bölümü gibi 'borç bölümümüz' var. Ben de pek çok evde de böyle işliyor düzen. Annem suyu elektriği tasarruflu kullanmamız konusunda hep bizi uyarır. Krizden önce eve ayda bir de olsa et girer, fakat tavuk hiç eksik olmazdı. Meyve sebze gayet alınır hatta kimi zaman çürümeye yüz tutardı. Banyo ve kişisel ürünler bittikçe yerine konulurdu. Borç bölümü yaptığımız için kötünün iyisi bir geçimimiz vardı. Annemin çalışma saati 12, dinlenmeye zor vakit buluyor, gelir gelmez uyuyor veya ev işleriyle ilgilenmek zorunda olup bize hiç vakit ayıramıyor. Yani öyle çok gezen, alışveriş yapan bir kadın değil elbette hem vakitten hem ekonomiden dolayı... Ama en azından ara ara akraba ziyaretleri yapar, komşuya elinde bir kilo meyve ile gider, yıllık izninde memleketine gidip kendince tatilini yapardı. Sosyalliği bundan ibaretti. Kişisel harcaması da yazdan yaza yazlık, kıştan kışa varsa ihtiyaç bir ayakkabı bir kazak şeklindeydi. Ancak onu mutlu etmeye de yeten şeylerdi...

KRİZ HEP YOKSULLARIN HANESİNDE

Krizden sonra bunların hepsi daha da lüks oldu. Faturalar için yine tasar-

ruf gündemimizde. Bir süredir mutfakta etin adı anılmıyor, tavuk alma sayısı da düştü. Meyve ve sebzeler aile fertlerinin sayısına göre alınmaya başlandı... Akraba ve komşu ziyaretleri bitti. Kişisel ihtiyaç söz konusu bile değil. Aylık değil haftalık yapar olduk alışveriş onlarda tane işi olduğu için bitiyor. Sonuç; mutsuz bir anne. Hep suçluluk duyuyor, bunu görebiliyorum. Dünyanın tüm yükünü omuzlamış hala yetmediğini düşünüyor. Onun mutsuzluğu tüm evi sarıyor. Böyle büyüyüp yaş almak istemiyorum ve bunun için mücadelenin bir parçası olmayı kendime, emekçi annem ve tüm emekçi kadınlara bir borç biliyorum.

Sadece biz değil komşularımız da, iş yerindeki kadınlar da aynı durumlardan muzdarip. Fabrikada yemekhane sırasında bir kadın işçi sesini sırada bekleyen arkadaşlarına duyurmaya çalışıyor. "Burada yediğimiz yemekle evde duruyoruz. Domates alamıyorum eve, AKP'ye oy veren arkadaşlar ne haldeyiz görmüyor musunuz? Kriz zaten hep yoksulların hanesinde!.."

Başka bir kadın ikinci çocuğu yaptığına pişman. Evinde koltuk takımı dahi olmayan, yerde oturan yoksul bir aile bu. Diğer çocuk tek kalmamış, kardeşsiz büyümesin düşüncesi varmış ama şimdi "Nasıl büyüteceğim, nasıl okutacağım bu çocuğu, nasıl bir gelecek vereceğim ben bu şartlarda" diyor.

Ben annemin yüzünü sabah işe giderken ve işten gelirken görebiliyorum. Birlikte yemek yemiyor onunla mutluluğumu veya mutsuzluğumu paylaşmıyorum. Biliyorum ki sadece ayın so-

nunu nasıl getireceğimizi, çocuklarına daha iyi bir geleceği nasıl hazırlayacağını düşünüyor. Kendi hastalıklarını yaşının da getirdiği yorgunluğu hiç mi hiç gözetmeden... Kadınlara özgüvenini yitirtiyor bu düzen. Sırtımızdaki yük çok ağır. Egemen olan sermayeci bir devlet, kan sömürücü patronlar, kadını ev işinin sembolü haline getirmiş erkekler...

ÇOK ÇALIŞIYORUZ YİNE DE GEÇİNEMİYORUZ

Bunları neden anlatıyorum? Çünkü çok çalışıyoruz, dinlenemiyoruz, gezip tozamyoruz, yiyecek içemiyoruz. Ancak neden hep fakirleşen biz oluyoruz? Kendi kendimize ağlıyor, sızlanıyoruz. Mutsuzuz, davamız artık ekmek su davası olmaktan çıktı! Hayatımızı, bizi mutlu kılan şeyleri de elimizden alıyorlar. Ailelerle, arkadaşlarımızla, sevdiğimizle geçirebileceğimiz güzel zamanları elimizden alıyorlar.

Patronlar 7/24 fabrika çalıştırıyor her geçen saniye zenginleşiyorlar. Patronlara dur demiyoruz, birlik olmuyoruz. Sermayenin yandaşı devlete dur demiyoruz, sokaklara çıkmıyor, sesimizi duyurmuyoruz. Eminim benim sesimin ulaştığı yerlerde daha kötü durumda olan kardeşlerim, ablalarım, annelerim var. Birbirimizin sesi olalım. Bu kötü gidişe bir son vermek için birliğimizi inşa edelim. Değiştirmek için çaba gösterelim. Çocuklarımıza, kardeşlerimize, birbirimize güzel bir dünya bırakalım. Ve bunu bugünden başlatalım.

*Plastik işçisi bir kadın
Esenyurt / İSTANBUL*

Her gün daha çok çöküyorlar gırtlığımızıza

Yaşamın bütün faturası biz kadınlara kesildiği gibi krizin faturası da biz işçi kadınların sırtına yükleniyor. İşçi kadınlar hem işgücü olarak hem de hayatın zorluklarını yaşayanlar olarak ayakta kalma savaşı veriyor. Sabahın en erken saatinde çıkıp işçi duraklarına bir bakın; o duraklarda ne çok kadın işçi var göreceksiniz. Pek çoğunun ileri yaşlarda olduğuna dikkat edin. Emekli olmaları gereken yaşta hâlâ çalışmak zorunda olanlar ya da emekli olmasına rağmen çalışanlar... "Neden çalışıyorsun bu yaşta hâlâ" sorusuna, "Geçinemiyoruz" diye karşılık veren kadınlar.

Bir türlü kabul edilmeyen krizin yükü her gün katbekat artıyor. Faturalar her ay daha yüksek geliyor, çocukların okul ihtiyaçları artıyor... Tüm bunlarla boğuşurken yaşın ne önemi var ki o işçi kadınlar için. Bu sistemde aç kalmamak için sabahın en erken saatinde evden çıkmak zorunda.

Tekstilde çalışmanın ne demek olduğuna gelirsek, çalışma koşulları ağır. 12 saat çalışmak zorundasın, yaş sınırı yok. Ülke şartlarından etkilenmeyen işyeri de yok. Haliyle tekstil firmaları da etkileniyor bundan ve bir çare arıyor patronlar. Çareyi de bizim sırtımıza daha çok binmekte buluyorlar. Çalıştığımız tekstil firmasında birçok arkadaşımız tek aylıkla geçinemiyor, bu durum da patronun işine geliyor. İşçilere teklifte bulunuyor "Çıkışını vereyim, hem İŞKUR'dan işsizlik maaşı al, hem ücretini al. Çift aylık alacaksın yani, ama bu sürüde de sigortasız çalışacaksın." İşsizlik maaşı bitince de yeniden sigorta yapılacak, yapılırsa! Bu teklif özellikle genç işçilere cazip geliyor, kabul ediyorlar. Kabul etmeyenlere de "Siz bunda sonra emekli olamazsınız, sistem değişiyor. Alın paranızı tekrar çalışmaya devam edin" diyorlar.

Bu sistem, bu çark nasıl dönüyor biz işçiler gerçekten yetişemiyoruz. Her geçen gün daha çok çöküyorlar gırtlığımızıza.

Sevgili Ekmek ve Gül. Her sayınızda biz tekstil işçilerine ulaşıyor, sesimizi duyurmaya çalışıyorsunuz. Sizin aracılığıyla, ayakları şişip beli bükülene kadar çalıştırılan tekstil işçilerine sesleniyoruz: Artık buna "dur" demeliyiz. Bunun için birlikte hareket etmeliyiz. Ve birleşince ellerimiz, bu hayatı yeni baştan kuracağız.

Sultangazi / İSTANBUL

Mesele 3-5 kuruş nafaka meselesi değil

Hangi kadın “zor bela kurtulmaya çalıştığı bir adamla” 3-5 kuruş pazarlığı için masaya oturmak ister? Hangi kadın kendi ayakları üzerinde onurluca yaşamak dururken başkasından, hele de hayatından çıkardığı bir adamdan gelecek üç kuruş paraya tamah etmek ister? Hangi kadın üç kuruş nafaka için mahkemelerde sürünmek ister?

Devrim AVCI

Kamuoyunda ‘Boşanmaların Önlenmesi Komisyonu’ olarak bilinen Meclis araştırma komisyonunun 2016 yılında hazırladığı raporla, kadın ve çocuk haklarına yönelik olarak gündeme gelen saldırılar, birer birer hayata geçirmeye çalışılıyor.

Örneğin raporda 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Kanununda değişiklik yapılması önerisi yer alıyordu ve ardından Yeni Akit gazetesinin 6284 sayılı kanunun aile düşmanı olduğu, kaldırılması gerektiğine dair yazıları, kampanyaları haberleriyle karşılaştık. Ya da boşanmalarda arabuluculuk uygulanmasına dair komisyon önerisinden sonra, Adalet Bakanlığının konuyla ilgili zaten hazırlıklara başlamış olduğu haberleriyle karşılaştık.

Komisyonun önerilerinden biri de nafaka hakkının sınırlandırılması idi. Şimdi de kafamızı ne yana çevirsek, kadınların nafaka hakkını hedef alan çalışmalarla, toplantılarla, haberlerle karşılaşyoruz. İktidar, nafaka “mağdurların” derdine derman olmaya çalışıyor! Aile hukuku davalarıyla uğraşan bir avukat olarak,

nafaka mağduru denilince aklıma ilk, kesinleşen mahkeme kararlarına rağmen, yasal hakkı olan nafakayı alamayan kadınlar gelir. Aslında “mağdur” kelimesinin karşılığı onlar. Ancak hükümet, gerçek “mağdur”ları değil, ödediği nafaka nedeniyle mağdur olduğunu iddia eden 2 bin erkeğin sorunlarını çözmeye girişti.

Nafaka ödemekle yükümlü olanların “mağduriyetlerini” anlatmak için verdikleri örneklerin ne kadar istisnai olduğunu görüyoruz: “Bir ay evli kalmış ömür boyu nafaka mı ödeyecek!”, “Kadınlar nafaka almak için çalışmıyor”...

Adeta ezberden verilen bu örnekler, yapılmak istenen değişikliği haklı kılmaya yetmiyor. Zira, dergimizin sayfalarına da yansıyan örneklerden de görüleceği üzere kadınlar mahkemenin kendisine bağlıdığı nafakayı almakta bile bin bir güçlük yaşıyor. Gidin bir aile mahkemesinin duruşma salonunun önüne ve kadınlarla sohbet edin. Burada anlatılanlardan daha azını duymayacağınız kesin. Değil yoksulluk nafakasını, velayeti kendisine verilen çocuklar için ödenen iştirak nafakasını dahi alamıyor kadınlar. Ya da daha doğru bir ifadeyle, çok sayıda baba çocukları için bile nafaka ödemiyor.

Ayrıca, kimse, “Madem evlendin bir kere, ömür

boyu nafaka ödemelisin” demiyor. Kanunda da böyle yazmıyor zaten. Nafakanın kötüye kullanıldığına dair koşullar varsa kaldırılması mümkün ve bunda yasal bir engel de yok. Ama, bunu zaten yasanın değiştirilmesini isteyenler de biliyor.

KİMSE KİMSENİN NAFAKASINA MUHTAÇ OLMASIN!

Kadınların ülkemizdeki yaşam şartları ortada. Eğitim hayatından uzaklaştırılan, çalışma yaşamından kopartılıp evde üç-beş çocuk yapıp bakması beklenen ve şiddet ortamında olsa da bunu hayatıyla ödeyene kadar devletin müdahale etmediği yaşamlar... Bu durum ancak boşanmayla ortadan kalkabiliyor maalesef, hatta boşanma bile her zaman önleyemiyor.

Anayasanın 10. maddesi “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir” diyor. Ama kanun önünde eşit olmak, toplumsal hayat içinde eşitliği otomatik olarak getirmiyor. Çünkü kaynaklar hâlâ erkeklerin elinde. Gücü elinde tutan taraf da, kadının giderek içine daha fazla hapsedildiği evlilik kurumunun nimetinden yararlanırken külfetini kadına yıkmak istiyor.

Bu durum değişmedikçe defalarca söylediğimiz şeyi bir kez daha tekrar etmek zorundayız: Kadın-

ların güçlenmesi ve yaşamın her alanında eşitlik sağlanmadan nafakaya göz dikmek, kadınları mutsuz, şiddet dolu ve hatta ölüm tehdidi altında evliliklerini devam ettirmeye mecbur bırakmak demektir. Hukuk istisnalar üzerine inşa edilemeyeceğine göre; gerçek olanın hangisi olduğunu bir kez daha düşünelim: Hangi kadın “zor bela kurtulmaya çalıştığı bir adamla” 3-5 kuruş pazarlığı için masaya oturmak ister? Hangi kadın kendi ayakları üzerinde onurluca yaşamak dururken başkasından, hele de hayatından çıkardığı bir adamdan gelecek üç kuruş paraya tamah etmek ister? Hangi kadın üç kuruş nafaka için mahkemelerde sürünmek ister? Gönül rahatlığıyla yanıtlayabiliriz ki hiçbir kadın bunları istemez!

Buna rağmen kadınlar nafaka istemeye-almaya mecbur kalıyorsa bunun bir nedeni var; eşitsizlik. Çalışma yaşamında, toplumsal yaşamda erkekler karşısında ne yazık ki kat be kat geride bırakılan kadınlar için tek başına ve yeni bir yaşam kurmak, hiç de kolay değil.

İKTİDAR GERÇEKTEN ‘AİLE’Yİ Mİ DÜŞÜNÜYOR?

Peki, bu gerçeklikler karşısında neden hükümet alelacele, apar topar hâlâ “mağdur erkeklerin” derdini çözmeye peşinde? İktidar kadınların güçlenmesini ve kendi ayakları üzerinde durmasını değil, kadınların her ne olursa olsun (şiddet, ölüm tehdidi, aldatma, mutsuzluk) “aile” içinde kalması için elinden gelen her şeyi sonuna kadar yapıyor.

Peki, bir iktidar neden kadınları aile içinde kalmaya mecbur bırakmak için bu kadar çaba sarf eder? Çünkü “aile” iktidarlar tarafından yoksulluğu yönetebilmenin, günlük yaşamı “olağan” ve “yönetilebilir” hale getirmenin yani kontrol edebilmenin bir aracı olarak kullanılıyor.

Aile içinde herkesin rollerini (itaat eden, geri planda kalmak zorunda bırakılan kadın-güç, yetki ve söz sahibi erkek) kalın çizgilerle çizmek toplumsal yaşamda da bu güç ilişkilerini, ezen ezilen ilişkilerini ve iktidarı sürdürmeyi mümkün kılıyor. AKP Hükümetinin de kadını aile içinde tutmaya bu kadar çaba göstermesi boşuna değil!

‘MAĞDUR ERKEKLER’ İÇİN DE ÇÖZÜM AYNI

Sonuç olarak tüm bu anlatılan “mağduriyet” hikayelerinin sorumlusu aslında nafaka almak/istemek zorunda kalan kadınlar değil, iktidarın yaptıkları ve yapmadıklarıdır. Eğer nafaka mağduru erkekler de sorunlarını gerçekten çözmek istiyorlarsa, eşitlik için mücadele eden kadınlarla omuz omuza vermesi ve kadınların güçlendirilmesini tercih etmeli.

Tabii ki biz kadınlar sorunlarımızı çözmek için onları beklemeyeceğimize göre, yaşamın her noktasında eşitlik için yan yana gelmek, mücadele etmek zorundayız. Eşitsizliğin yaşamımızın her adımında bize ‘şiddet’ olarak döndüğünü düşünerek, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü yaklaşırken şiddete karşı ve eşitsizlik mücadelemizi birleştirmeli ve sokakları boş bırakmamalıyız.

Ne nafakası üstüne para bile verdim!

ERKEKLER kadınlara nafaka ödememek için bin türlü yola başvuruyor. Ben yaşadım. Eşimden ayrılınca adam nafaka vermemek için sigortalı çalıştığı işinden ayrıldı. Emekli olduğundan bile vazgeçti. Yabancı bir kadınla ilişkisi varmış, bana şiddet uyguluyordu. Benden ayrılınca o kadınla evlendi. Mahkeme çocuklarımızdan birini babaya vermişti. Evlendiği kadından da bir çocukları oldu. Bana yüz lira nafaka bağladılar.

Üç ay nafaka aldım. İlk ay sokakta yaşayanlara verdim o parayı. İkinci ve üçüncü ay da cezaevine gönderdim. O esnada ayrıldığım eşim nafaka vermemek için sigortalı işinden ayrıldı. Üçüncü aydan sonra nafakadan vazgeçtim. Benim çocuk onların yanında olduğu için evlendiği kadının arası açılmasın, kadın çocuğuma iyi baksın, kötü davranmasın diye zaman zaman adamdan habersiz kadına para bile gönderdim. Ne nafakası, bir de üstüne para verdim.

Şimdi nafakayla ilgili haberler çıkıyor. Yok adam nafaka ödemek için böbreğini satmış. Kadınlar nafaka için eşinden ayrılıyorlar. Kimmiş bunlar tanışmak isterdim doğrusu. Buna kimse inanmaz. Bir kadın mutluya 600 lira için yuvasını yıkar mı? Akıl işi mi? Erkeklerin çoğu ayrılmak isteyince veya eşinden ayrılık sinyali alınca hemen üzerlerinde ki mal varlıklarını tanıdıklarına devrediyorlar, gelir düzeylerini düşük gösteriyorlar. Kadınlar olarak bu düzenlemeye karşı koymalıyız.

Nurgül Sincan / ANKARA

Biz düzenleme beklerken...

EŞİMLE evliliğimizi sürdürmek istemedim. Üç yaşında bir oğlumuz var. Evlendikten sonra bir ev aldık. Eşim usta olarak bir atölyede çalışıyor. Ayrılmak istediğimi hissedince, bankada birikmiş parası vardı onu çekti, evde bir dolaba kilitledi. Benden ve oğlundan kaçtı. Ben evi terk ettim, ailemin yanına sığındım. Ailem bana sahip çıkmasa ben böyle bir karar alamazdım. Yüksekokul mezunu olmama rağmen eşim izin vermediği için çalışmadım. Zaten çocuk olduktan sonra da çalışmayacak duruma geldim. Şimdi çocuğum 3 yaşında, ben hâlâ bir işe giremiyorum. Bana ve oğluma babam bakıyor. Mahkemeye başvurdum, nafaka talebinde bulundum, bağlanmasını bekliyorum. Şimdi de nafakayı kaldırmak istiyorlar. Eşimden ayrılan kadınlara zaten ne nafaka veriliyor ki; en fazla 500, bilemedin 600 lira. O da neye yetsin, ev kirasına mı versin, yesin için mi. Erkekler kadınlara nafaka vermemek için kırk takla atıyor. Kadın çalışmıyorsa zaten eşinden ayrılmıyor, bu uygulamayla kadınlar mutsuz bir evliliğe mahkum edilmek isteniyor. Biz durumun iyileştirilmesini beklerken işi iyice yokuşa sürüyorlar.

Sena Sincan / ANKARA

Kadınlar zaten nafaka alamıyor!

EŞİMDEN ayrıldıktan sonra iki çocuğumla hem maddi hem manevi çok sıkıntı yaşadık. Maddi yönü ağırbaşlıca manevi yönü de onu takip etti. Boşandığımızda mahkemenin bana ve çocuklarıma vermiş olduğu, yasal hakkımız olan nafakayı hiç alamadık. Eski eşim nafakayı hiçbir zaman ödemedi. Tahmin ederseniz ki asgari ücretle çalışarak iki çocuğum okulu, ev kirası, elektrik, su, doğalgaz faturalarını karşılamak çok zor oluyor. Maşım bunların hepsine yetmiyordu, akşamları da ek iş yapmaya başladım. Pazar günleri hariç sabah dokuz akşam on çalışıyordum. Ama yine de yetmiyordu. Daha da fenası çocuklarımla hiç vakit geçiremiyordum.

Kirami de ödeyememeye başlayınca mecburen annemle babamın evine taşındık. Asla en ufak bir mutsuzluk yaşamasak da hem onların ve hem de çocuklarımızın düzeni bozulduğu için üzülüyorum.

Maddi sıkıntılar bizi çok zor durumda bırakıyor. Yasalar da bu konuda yetersiz, çoğu kadına nafaka bile veriliyor, mahkemede nafaka alma hakkı kazanan kadınların çoğu da ya hiç nafaka alamıyor ya da aksama oluyor, sorun yaşıyor. Kadınlar hiçbir destek alamıyor.

Benim neyse ki bir desteğim vardı; Tuzluca Kadınları Dayanışma Derneği. Oradaki yardımlaşma, dayanışma ve destek bir dernekten çok bir aile ortamı yaşıyoruz.

Tuzluca / ANKARA

Boşanmayla ‘babalık’ da mı bitiyor?

TEK maaşla geçim çok zor. Çocukların eğitim, sağlık gibi temel ihtiyaçlarının dışında da giderleri çok fazla. Çocuklarımızın bütün ihtiyaçlarını ben karşıyorum. Babası sadece devletin belirlediği küçük bir meblağ nafaka ödüyor. Oğlum 18 yaşına bastığı gün -yasal olarak zorunlu olmadığı için- baba parayı kestti. Üniversite döneminde babanın desteğine daha çok ihtiyaç duyarken devlet zorunlu kılmadığı için parayı kesen babasını mahkemeye vermek de bize hoş gelmedi. Şimdi bir de nafakayı kaldırmak istiyorlar. Babalıklarını boşanmayla beraber bitiren “baba”ların zaten kısa bir süre ödedikleri nafaka da kalkarsa zor olan hayatımızı daha da zorlaşacak.

Eğitim emekçisi bir kadın / ANKARA

Gülüştümüzün hırsızlarına karşı EYLEM

Meltem TEKER

Merhaba kadınlar
Yine zorlu bir kış sezonuna başladığımız şu günlerde, hepimize bol şans, bol umut, yaşamın zorluklarına karşı bol direnç diliyorum. Direnç demişken, kelimenin tam anlamıyla hakkını veren bir kadın hikayesi dinlemeye hazır mısınız?

Ağır ağır çıkıyor merdivenleri Eylem. Sırtında yüklü bir yaşam öyküsü, ayağında onu yavaşlatmak için şakır şakır çalışan zincirleri... Başını kaldırıp "Merhaba, Eylem ben" deyişindeki vakur ses tonunu duyunca, sevinçle buluşuyor bakışlarımız. Kısa bir tanışma faslından sonra, yudumladığımız çaylarımızla aynı hızla geliyor Eylem'in öyküsü.

'ÖNCELİKLİ' İŞLER ARASINDA...

Anadolunun küçük bir köyünde, beş çocuklu yoksul bir ailenin en büyük kızıdır Eylem. Oldukça meraklı ve çalışkan bir çocukmuş, anlattığına göre. Babasının, eşine ve çocuklarına uyguladığı "kötü muamele" onu, baktığı her yere "çözüm" olmaya mecbur kılmış. "Köyden hatırladığım tek şey babamın dayakları, evi terk etmeleri, arkada kalan annemin yoksul ve çaresiz haliydi" diyor Eylem. Oku-

yup meslek edinmek, elbette en çok istediği şeymiş. Şehrin merkezinde yaşayan amcası, durumu fark edip yanına alınca da dünyalar onun oluvermiş.

Amcasının evinde, küçücük kafasına tikiştirdiği kocaman umutlarıyla, bir arı çevikliğiyle her yere yetişmeye çalışıyor Eylem. Ders çalışmak, günlük işler içinde ayrıntı sadece. Evin temizliği, küçük kuzenlerinin bakımı, aile düzeni içinde yapıcı, yardımcı olması daha öncelikli işlermiş çünkü. Bunların ötesinde, çok daha önemli bir konu, namusmuş. Yengesinin "Ben bu toprağa namusum için basıyorum" cümlesinin hâlâ kulaklarında olduğunu söylüyor. Ona öğretilen namus anlayışının, sadece erkeklerle arasına mesafe koymaktan ibaret olduğunu da ekliyor sözünün sonuna. "Çok başarılı bir öğrenciydim" diyor gülümseyerek. En sevdiği ders ise Türkçe... Derece ile aldığı diplomasını eve götürdüğünde, annesine dünyanın en güzel armağanını vermiş Eylem kız.

LİSE YERİNE KANTİNE!

Eve döndüğünde, bir nebze uzak kaldığı aile sorunlarının ortasındadır Eylem. Yine erkek şiddeti, yine ekonomik sorunlar, çaresiz anne ve büyümekte olan, kaderinin mutlaka değişmesi gereken kardeşler... Yaz tatili bitmiş, okul sezonu başlamıştır. Eylemin başlamak için can attığı liseden ise ses seda çıkmamıştır. Sanki bir asırlık bekleyişten sonra nihayet davet gelir. Koşa koşa gittiği amcasının evinde, maddi sorunlar çığ gibi büyümüştür meğerse. Öğrenci olarak başlamadığı liseye "kantin görevlisi"dir Eylem.

O günlerden kalan anılarını sıralıyor sonra. Kantin sahibi, harcanan çayla şekerleri kıyaslıyor. "Bana 'Şekerleri ne yaptın?' diye sorunca, elim ayağım karıştırdı. İşimi kaybetmemek için gizlice getirdiğim amcamların şekeri bile çözüm olmadı. Adam beni göndermeye kararlıydı." Küçük kız kantinden, aslında okul hayatı umudundan böylece uzaklaştırılıyor. Bundan sonra, çırak olarak başladığı bir terzi dükkanında, dikiş nakış işleriyle tanışıyor.

BÜYÜK ŞEHİR, BÜYÜK EMEK

Aradan geçen bir iki yıldan sonra, amcasıyla büyük şehre taşınan Eylem, yaşamında yeni bir döneme adım atar. Bursa'nın emekçi semtlerinden birinde fabrika işçisi olarak çalışmaya başlar. Önceleri ona alımlı görünen bu şehirde, kendisinininkine benzer hayatlarla tanışır. Şimdi, küçük kızın gözünde, her

Hayata dair epeyce tecrübe biriktirmiştir. Gülmeye ayıracağı zamanı planlamıştır mesela. "Sabah usta başı gelene kadar 15 dakika, akşam babası gelene kadar yarım ya da bir saat kadar..."

şey çok daha büyümüştür. Büyük işyerlerinde büyük üretimler olmaktadır. Büyük emekler harcanmakta, büyük paralar dönmektedir. Ancak çalışanların yaşam şartları onunkinden hiç de farklı değildir. Yine geçimlik paraya bol bol mesai... Kendisi gibi okuldan alınan kızlar da varmış, küçük yaşta evlendirilenler de. Kazancını sömüren kocalarıyla, ağabeyleriyle, babalarıyla mücadele eden kadınlar tanımış. Yedigine içtiğine, kiminle oturup kalktığına, hatta tuvalette ne kadar kaldığına karışan ustabaşılar ve müdürler de tanımış elbette...

Büyük kente çarçabuk uyum sağlayan Eylem, annesi ve kardeşlerine maddi yardım planları kurmaya başlamıştır. Daha aybaşı gelmeden, babasının evi yüklenip geldiği haberini alır. "İlk maaşımı gelip babamın alması bana çok koydu Meltem Hocam" derken, telaşla oturduğu yerden doğruluyor. Bardakta, onu sessizce dinleyen çaya hürmetle bakarak; "O parayı patrona versem bu kadar canım yanmazdı" sözlerini ekliyor.

GÜLÜŞÜMÜZÜN HIRSIZI, SESİMİZİN CELLADI

Ailesi köyden gelince, Eylem amcasından kendi evine geçer. Bu hassas ergenlik döneminde, hayata dair epeyce tecrübe biriktirmiştir. Gülmeye ayıracağı zamanı planlamıştır mesela. "Sabah usta başı gelene kadar 15 dakika, akşam babası gelene kadar yarım ya da bir saat kadar..." Babasını, "gülüşümüzün hırsızı, sesimizin celladı" diye tanımlıyor o sıralar.

Eylem'in babası, yaşı ilerledikçe şiddetin dozunu artırmış, işler tehlikeli boyuta ulaşmıştır. Bir akşam genç kız, iş dönüşünde tüm eşyalarını, kırılıp sokağa atılmış halde görür. Koşarak eve vardığında kendisini kavganın ortasında bulur. Babası elindeki bıçakla, annesine ve kardeşlerine saldırılmaktadır. Herkes panikle dışarıya kaçar. Annesini ve kardeşlerini önüne katıp yollamayı başaran Eylem, arkasını döndüğünde babasıyla burun buruna gelmiştir. Çaresiz, bulabildiği en yakın gecekondudan içeriye dalar. Kendisini bu hiç tanımadığı eve kilitler. Evin kadını ise kapıda kalmıştır. Kaçışmalar, bağırışlar derken, öfkeli baba ortadan kaybolur. Çevredekilere mahalle baskısı da başlamıştır artık. Eylem, utançtan bir daha o gecekondunun önünden bile geçemez.

ARTIK YALNIZ YÜRÜMÜYOR

Aradan birkaç ay geçmiş, Eylem'in babası, uyguladığı şiddete paranoyak fikirler eklemeye başlamıştır. Kapıdan her içeri girdiğinde evi dip bucak arayıp, kendisine yapılmış büyü ve nazar emareleri aramaktadır. Tüm bunlara, karısının onu aldattığı fikri de eklenince hayat iyice çekilmez olmuştur. Kadıncağız renkli giyinmeyi bırakmış, takılar takmamaya, karalara bürünmeye başlamıştır.

Bir sabah, arkadaşları Eylem'e, yaşantısı ile ilgili sorular sorarlar. Eylem ilkin çekinerek girer konuya. Paylaşmanın tadına vardıkça, yaşadığı her şeyi, geldiği çözümsüzlük noktasına varıncaya kadar anlatır sonra. Arkadaşlardan birinin sunduğu çözüm önerisi, önceleri imkansız gibi gözükse de zamanla tüm ailenin yaşam tarzına dönüşür. Yine bir gece Eylem'in babası, annesinin boğazına bıçak dayar. Kadın gördüğü şiddetten bayılıp, kızı sınıir krizi geçirince geceyi hastanede geçirirler. Sabaha karşı, Eylem'in aklına işte bu çözüm gelir. Başka bir ev bulup, annesi ve kardeşlerini ni kaçıracaktır. ➔➔➔

➔➔➔ Sabah hastaneden dönerken, anne kız, so-
kağın başında durup babanın evden çıkmasını bek-
ler. Baba çıkmayınca komşuyu yönlendirip, kendisi-
ni polislerin sorduğu yalanını uydururlar. Adam te-
laşla çıkıp gidince de zaman kaybetmeden evi bo-
saltırlar. Elle taşınabilir eşyalarla, başka bir semtte
arkadaşının ayarladığı eve yerleşirler. Dayanışmanın
ve paylaşmanın nelere kadir olduğunu bizzat yaşa-
mıştır Eylem. Artık yaşantısında başka bir renk,
başka bir ses vardır. Tek başına yürüdüğü “müca-
dele” yolunda, onun gibi yürüyen yoldaşları vardır.

GREV ZAMANI

Zaman kaybetmeden kardeşlerini okula kayıt et-
tirir. Evin geçimini zaten kendisi sağlamaktadır.
Fabrikada ise işçiler açısından koşullar kötüleşmiş,
sendika, patronla görüşme süreci başlatmıştır. Eylem,
saklı bir adresle, sonunun nereye varacağı belli
olmayan işyeri ortamı arasında mekik dokumaktadı-
r. Bir gün, kardeşlerini almaya gittiği okul kapı-
sında bir polis otomobili görür. Merakla baktığı
otomobilden inen, polisler eşliğindeki babasıdır.
Adam polis aracılığı ile çocukları bulmuş, onları ka-
rısının kaçırdığını iddia etmiştir. “Yıllardır kendile-
rine defalarca başvurmamıza rağmen, annemi da-
yak yemekten kurtarmak için zerre kadar çaba sarf
etmemiş polislerimiz, kardeşlerimin okul kayıtları-
ndan bizi anında bulmuştu” diyerek işin aslını
özetliyor Eylem.

Kaldığı yerden devam eden eski yaşantılarında,
değişen bir şey olmuştur. Eylem’in direncine cesare-
ti de eklenmiştir. Babasının şikayetini değerlendirip,
boşanma davası açar. Barodan verilen bir kadın
avukatla kurduğu diyalog, bu konuda en büyük deste-
ği olur. Tam bu sıralar, fabrikada alınan grev kara-
rıyla, onun mücadelesine yeni bir alan daha açıl-
mıştır. Emek mücadelesinin olmazsa olmaz alanı.
İşçiler bir araya geliyor, ortak taleplerini haykırıyor,
aynı halayı tutuyor, aynı kaptı yiyip içiyor... Ansızın
gözleri doluyor Eylem’in, “O günlerde EMEP’li
gençler bize koca tencereyle etli yemek getirirdi.
Tadını asla unutamam” diyor. Eylem, amcasında
kalırken, yengesinin hiç sevmediği bir kadın var-
mış. Erkeklerle arasına, onlar kadar mesafe koyma-
dığı için ona “namussuz” derlermiş. “Beni her
gördüğünde, aç olup olmadığımı soran, etli yemek
yediren tek kadın...” cümlesi yarım kalıyor Eylem’in.

İSTİSMAR, YOKSULLUK, HASTALIK...

Hakkında boşanma ve evden uzaklaşma kararı
çıkan baba, gitmiştir gitmesine de ardında bıraktığı
izler, Eylem’i soluksuz koşturacak yeni olaylara sür-
rüklemeye yetecektir. Kız kardeşinin, büyüdükçe
bazı davranış bozuklukları olduğunu fark eder önce.
Ardından eve geç gelmeler başlar. Öyle ki kara-
kola gidip sormalara kadar varır iş. “Babam, çocuk-
lardan en çok onu dövdü” diyor sessizce. Bir kere-
sinde, günlerce gelmemiş. Günlerce arayıp da bula-
madıkları kardeşi, bir öğle vakti kendiliğinden çıkıp
gelir. Davranışları iyice tuhaflaşmıştır. Tüm gün
hiçbir şey yapmadan evde oturmaktadır. Hastaneyeye
gitmeyi reddeden küçük kızın, birkaç hafta sonra
hamile olduğu anlaşılır. Eylem, karmakarışık duy-
gular içinde, olanca gücüyle kız kardeşine sarılır,
sahiplenir. Doğum zamanı yaklaştıkça işin maddi
kültetini araştırır. Altından kalkamayınca kız karde-
şini doğurtmaya gönüllü olur. Ulaşabildiği mate-
ryallerden bu işi öğrenmeye çalışır. Doğum zamanı
gelip çatmıştır. Eylem olanca cesaretini toplayıp,
doğum işini gerçekleştirmiş, kardeşini ay parçası
gibi kızına kavuşturmuştur.

Bebekle başlayan yeni süreç, ev halkını derinden
etkiler. Anne kız, iki ayrı bebek gibi bakılmaktadır.
Az para, bol sevgiyle... Fakat ne yazık ki Eylem’in
annesi de bir o kadar bakıma muhtaçtır; “kanser”
teşhisi konmuştur çünkü. Çalıştığı fabrikaya veda
eden Eylem, annesini hastaneye yatırır. Yeşil kartla
tedavisi başlatılır.

SEVGİ VE EMEKLE ARINMAK

Bu yoğun süreç içinde Eylem, edindiği her tec-
rübeyi kaleme almaya çalışır. Hasta yakınlarına yar-
dımçı olmak, farkındalık geliştirmek, burada da
onun önceliğidir. Yazılarının sanal platformda gör-
düğü ilgi, yeni mesleğinde işini epey kolaylaştırır.

Zamanın neler getirip neler götüreceği hiç belli
olmaz. Eylem’in karşısına da adını her andığında
yüzünü güldüren eşini çıkarmış. Seçim süreçlerin-
den birinde, gönüllü kurdukları birliktelik, bir
ömür boyu mutluluğa dönüşmüş. “Bana kendim
olma şansı veren, emektar, cömert bir insan” diye
bahsediyor ondan. “Yarın ile olunca yarından söz
etme. Yıkılmıştan, yanmıştan, karından hiç söz et-
me. Senin en büyük kazancın sevmek ve sevilmek-
tir. Sevdiğinin yanında başka bir şey göz etme.”

Evvelden beri var olan dikiş merakını, mesleğe

dönüştürmeye karar vermiş Eylem. Ev tipi bir dikiş
makinası almak istemiş. Eşinin tüm ısrarına rağmen,
kendi ördüğü kazakları satıp, makineyi almayı
başarmış. Ancak, içine girdiğinde, işin o kadar da
kolay olmadığını görmüş. İnternette öğrenme sü-
recinde, “meslek sırrı” deyip, bilgi paylaşmayı da
görmüş, maddi manevi her desteği sunanları da.
Çeşit çeşit çantalar üretmiş. Soranlara fiyat bilgisi
veremeyecek kadar utanıyormuş ilkin. Zamanla si-
parişlere yetişemez olmuş. Yurt dışından toplu si-
parişlere varana kadar büyümüş işleri. Makinesi de
sanayi tipine dönmüş tabi. “Markamın ismini Par-
zun koydum. Ana dilim olan Zazaca’da süt süzmek
için kullanılan torbaya deniyor. Bendeki karşılığı ise
arınmak.”

Annesini soruyorum. Temkinli bir bakışla karşı-
lık veriyor soruma. Yanındaki kitap dolabına sıkı sıkıya
tutunuyor. Annesini kaybettiğini söylüyor usulca.
Dünyadaki hiçbir acıya denk gelmediğini, cenezesini
yıkayan yengesine tüm öfkesinin, o köpüklerle
birlikte akıp gittiğini anlatıyor sonra. Konuşma
engelliymiş annesi. Onun dillendiremediği, ezilen
tüm kadınların haykıramadığı ses olmuş Eylem.
Kardeşlerini üniversite mezunu etmiş Eylem. İsmi-
nin hakkını sonuna kadar veren EYLEM...

KARTAL CUMHURİYET MAHALLESİ MUHTAR ADAYI GÜLCAN AYDIN

'Kadınların ortak dertlerini çözmeye adayım'

Merve İLHAN
Kartal / İstanbul

Yerel seçimler öncesi Kartal Cumhuriyet Mahallesi muhtar aday Gülcen Aydın ile seçim çalışmalarını, mahallede gördüğü sıkıntıları ve mahallelinin taleplerini konuştuk.

Önce kendi yaşamını dinleyelim; Gülcen'in...

"Ben okuma hayalleri kurarken, çocuk yaşta ailem tarafından evlendirildim" diye başlayan mücadeleyle dolu yaşamını anlatmaya. Evlendikten sonra da okumak, çalışmak istemiş ama eşinin ailesi "Bize yakışmaz, okuyamazsın. Bizde gelin çalıştırılmaz" demiş. Ama bir şeyler yapmak istiyormuş Gülcen. "Kadın isterse her şeyi başarır" diyerek hem okumayı hem çocuklarına bakmayı kafasına koymuş, öyle de yapmış. Sonrasında çalışmaya başlamış, birçok işe girmiş.

1988'de Cumhuriyet Mahallesi'ne taşınmış. "O gündün beri mahallede hiçbir olumlu değişim olmadı, kadınların mahallede oturabileceği bir alan bile yok. Kadınlar bütün gününü evlerde geçiriyor" diye anlatıyor mahallenin halini. "Kadınlar neden arka planda olsun ki" diye düşünerek aday olmaya karar vermiş.

NELER YAPACAK NASIL YAPACAK?

Ev ev, kapı kapı dolaşarak kadınlarla bir araya gelmeye başlamış bile. "Bir ekip olarak yürütüyoruz seçim çalışmasını. Çoğunlukla kadınlardan oluşan ekipte erkekler de bizimle birlikte özveriyle çalışıyorlar" diyor, en büyük destekçisinin eşi olduğunu da eklemekten geçmiyor.

Cumhuriyet Mahallesi'nin nüfusu 21 bini aşkın, geçmişi yıla oranla nüfus artışı yüzde 2.84. Nüfusun çoğunluğunu düşük gelirli insanlar oluşturuyor, insanlar çoğunlukla gecekonduarda yaşıyor.

Mahallenin yerel sorunlarını ve bu sorunlar karşısında yapmak istediklerini ise şöyle sıralıyor: "Kadınların rahatlıkla gidebileceği park, spor salonu gibi yerler yok. Spora gitmek isteyen kadın ücretini düşünce vazgeçiyor. Çünkü çoğunun kendine ait bütçesi yok, eşlerinin verdiği harçlıklarla ay sonunu getirmeye çalışıyorlar. Bir diğer sorun da ulaşım. Kurfalı'dan kalkan minibüsler mahalleyle gelene kadar doluyor, işe gidenler, okula giden çocuklar büyük zorluk çekiyorlar. Bunu çözmek için kamu kurumlarıyla mahallelinin talepleri arasında köprü olmaya çalışacağız."

Bunları nasıl yapacağını da anlatıyor Gülcen. Öncelikle "Birlikte yapacağız" diyor. Komiteler, meclisler kurarak; tek başına değil, birlikte bir yönetimi esas aldığını, mahallede yaşayan her insanın sıkıntısının ve talebinin sesi olmak üzere adaylığını koyduğunu söylüyor.

MAHALLENİN ORTAK DERDİ: ŞİDDET

Sohbetimizin bir diğer konusu da ne yazık ki ülkedeki tüm mahallelerin ortak bir derdi; şiddet. Cumhuriyet Mahallesi'nde de kadına yönelik şiddetin yaygın olduğunu ama çözüm mekanizmalarının olmadığını söylüyor Gülcen. Kendisinin de çocuk yaşta evlendiğini hatırlatarak, bu soruna kökten bir çözüm bulunabilmesi için her kadına dokunmak, derdine ortak olmak, dermanını ise hep birlikte bulmak gerektiğini düşünüyor.

Kadınlara bir de mesajı var; "Aman akşam oldu, kadın dediğin akşam saati dışarı çıkmaz, kötü anılır. Kadın çalışmaz. Kadının yeri evidir, mutfağıdır, eşinin ve çocuklarının yanındır" diye düşünmeyelim. Yaşamın tüm alanında kendi fikrimizle, duruşumuzla var olalım. Ben de bir kadın aday olarak bu anlayışlara karşı kadınlarla birlikte mücadele etmek istiyorum."

Sincanlı kadınlar: Kapımızı çalmasınılar

Ayşe Öz / Yasemin ÖZTÜRK
Sincan / Ankara

31 Mart'ta yapılacak yerel seçimlerle ilgili, Sincan'da işçi kadınlara ve ev kadınlarına kimi, neden destekleyeceklerini sorduk. Yanıtlar, krizin ve artan geçim sıkıntısının sandığa yansıtacağını gösteriyor. Genç bir metal işçisi olan Ayşe, Rahip Brunson olayı nedeniyle kızgın olduğunu ve AKP'ye oy vermeyeceğini söylüyor. "O kadar attılar tutular, güya onun yüzünden dolar arttı, ülke krize girdi. Her şeye zam yapıldı, her şey ateş pahası. Krizi bize yaşattılar. Şimdi de adam serbest. Böyle politika olmaz" diyor.

Selma da Sincan Organize'de bir metal fabrikasında çalışıyor. Geçmişte AKP'ye destek vermesine rağmen, o da şimdi tepkili: "Sincan merkezdeki alt geçitte yenileme çalışması yapıldı. Altı ay sürdü nerdeyse. Faturasını da asmışlar, ben rakamı aklımda bile tutamadım, o kadar fazla yani. Artık yeter! Çalmayan çırpmayan kimse yok mu bu ülkede? Zaten krizin acısını bizden çıkarıyorlar. Dolar 5 küsura düştü ama hiçbir zam geri

çekilmedi."

Aslı 32 yaşında, metal işçisi, bir çocuk annesi. Ekonomik kriz onun da temel meselesi. "Kriz bizi vurdu. Oy istemek için evimize nasıl, hangi yüzle gelecekler, bilmiyorum!" diyor. Şikayetlerinden biri de oturduğu cadde üzerindeki üst geçidin kaldırılması. Sincan'ın büyük caddelerinden 12. Caddede hastanenin yakınlarında oturuyor. Yaklaşık üç ay önce hastanenin önündeki üst geçidin kaldırıldığını, ancak bir trafik lambası dahi konulmadığını belirterek, "Hastaneye gelenler, sabah işe gitmek için servis bekleyenler, çok fazla insan oluyor. Daha geçen kaza oldu. Kimsenin umurunda değil!" diyor.

EMEKLİLİK HAYAL OLDU

Safiye de metal işçisi, iki çocuk annesi, eşi de asgari ücretli bir işçi. Doğal olarak hayat pahalılığı onun da temel şikayetlerinden. Safiye, emeklilikte yaşa takılanlardan... Bu sorunu çözecek düzi AKP'nin bu konudaki tutumuna tepkili. Tepkisini "Eleştirdiğimiz bir çok konu vardı, 'Reis yapar, halleder' dedik. Yaptırıyorlar diye düşünüyordum, ama bu emeklilik yasağını reddetmesi

beni hayal kırıklığına uğrattı. Gerekirse oy kullanmam" sözleriyle dile getiriyor.

CEBİMİZİ SARSANLARI SARSMA ZAMANI

Emine ev hanımı, iki çocuğu var. O da pahalılıktan şikayetçi, bugüne kadar tüm seçimlerde AKP'ye neden oy verdiğini anlatıyor uzun uzun: "İnançlı oldukları için, daha önemlisi ilçemize iyi şeyler yapacaklarını düşündüğümüz için oy verdik. Çocukların okulu açıldı, para yetiştiremiyor. Meslek lisesine giden oğlum var. Günde 15 lira harçlık versem ayda 450 lira ediyor. Eşim organizde işçi. Artık bu gidişata, pahalılığa dur demek lazım. Ak Parti'ye artık bizden oy yok. Bugüne kadar anlamamışız, yanlış yapmışız."

Sincan'da bilinen bir marketin pastane bölümünde çalışan Ayşe, üç çocuk annesi. Eşi uzun yol şoförü. Çalıştığı marketten örnekler vererek anlatıyor ekonomik krizin etkilerini: "Müşterilerin sayısı azaldı. Çoğu müşteri aldıklarının bazılarını kasada bırakıyor. Neden? Çünkü evdeki hesap çarşıya uymuyor. Doların yükseldiği hafta üç kez etiket değiştirdik. Her şeye A'dan Z'ye zam geldi. Yerel seçimlerde Ak Parti'yi desteklemeyeceğim, isterse aday çok iyi olsun. Onlar bizim cebimizi

sarstı, şimdi bizim de onları sarsmamızın zamanı."

Melike de AKP'ye tepkili ama kararsız; "Bakacağız, dört oyumuz var. Ailecek halkı düşünen partinin adayını destekleyeceğiz. Eskiden 'iş yapar mı' diye düşünüyorduk. Şimdi hem adaya hem partisine bakacağız."

BÜTÜN HAYATI MAHALLEDE GEÇİYOR

Yeliz ve ailesi ise bugüne kadar CHP'ye oy vermişler. Yerel seçimlerde kadınların hayatını kolaylaştıracak adayı destekleyeceğini söylüyor: "Adaylara bakacağım. Kim kadınların hayatını daha kolaylaştıracak; kim kreş, sağlık ocağı, sığınmaevi açacak? Bunlar önemli. Belediyede adayın kadın ya da erkek olması çok önemli değil ama muhtarlıkta kadın adayı desteklerim."

Şeyda da çıkarsa kadın muhtar adayını destekleyecek. "Eşim işçi, ben ev hanımıyım. Bütün hayatım mahallede geçiyor. Kızılay'a en son ne zaman gittim hatırlamıyorum bile. Sincan'a da belki iki üç ayda bir gidiyorum, ihtiyaç olursa. Muhtar kadın olursa beni daha iyi anlar, yanına daha rahat giderim. Ama parti tutmayacak, herkese aynı davranacak..."

Hazırlayanlar: Berivan BALKAY / E. AVA

Dünya kadınlarının krize karşı mücadeleye deneyimleri

Ekim ayı sayımızda dünya kadınlarının kriz karşısında yaşadıkları sorunları ele almıştık. Bu sayımızda ise kadınların kriz karşısında nasıl mücadele ettiklerine ve neler yaptıklarına bakacağız.

İRAN

SON on yıldır İran'da işçi hareketinde belli bir canlanma gözleniyor. İşten atmalara, ücretlerin ödenmemesine, tehlikeli çalışma koşullarına karşı gösteriler, grevler ya da protesto eylemleri birbirini izliyor. İşyerlerinde toplumsal cinsiyet ve etnik köken ayrımcılığı hâlâ yaygın bir şekilde sürüyor. Kadınların ücretleri, özellikle küçük işyerlerinde, benzer işlerde erkeklerin aldığı ücretin ancak üçte biri kadar. Bazı göçmen işçiler, özellikle Afgan işçiler, çok az ücret alıyor. Devlet ayrımcı politikaları teşvik ediyor ve ülkedeki kadın hakları hareketinin barışçıl eylemlerine sistemli baskıyla karşılık veriyor.

Erkeklerin yanı sıra kadınlar da yoksulluğa, eşitsizliğe, cezalandırmalara ve emek sömürüsüne karşı sokaklara çıkıyor. ABD'nin uyguladığı boykot ise İran'ı çok ciddi şekilde etkiliyor.

2017 yılında İran Merkez Bankası denetiminde açılan özel bankalardan kredi çekebilme, maaş alabilmek için insanlar ellerinde avuçlarında ne varsa bankalara yatırdılar. Otomotiv ve inşaat firmalarının yanı sıra bu özel bankalar da ekonomik bunalım sürecinde iflas etti. İflas eden bankalar yatırımcılarını dolandırdı. Çoğu memur ya da emekli olan kadınlar ellerindeki son birikimi de kaybedince ve İran Merkez Bankası'nın mağduriyetlerini gidermediğini görünce çözümü sokaklarda aramaya başladılar. Yoksulluğun ve işsizliğin yıkıma uğrattığı hayatlarından bıkan kadınların sokağa taşan öfkesi, daha önceki eylemlerinin talepleriyle birleşti. Bugün halen İran rejimine karşı yapılan eylemler arasında yoksulluğa, emek sömürüsüne ve işsizliğe karşı eylemler yoğunlukta. İran'da kadın ve erkek emekçiler, ekonomik krizden dolayı kaybettikleri haklarını geri alabilmek adına 2 yıldır eylemler yapıyor.

YUNANİSTAN

2004 yılında Yunanistan'da başlayan kriz, kadınlar bakımından etkilerinin bugün bile hala hissedildiği sonuçlar yarattı.

Kadınlar işsiz kalmamak adına tüm emek sömürüsüne boyun eğmek zorunda kalıyordu, çok sayıda kadın zor koşullar nedeniyle fuhuşa sürüklendi. Kriz döneminde hamile ya da çocuklu kadınlar işe alınmıyordu. AB ülkeleri arasında işsizlik oranı en yüksek ülke olan Yunanistan'da kadınlar kriz nedeniyle erkeklerle daha bağımlı hale geldi. Bu ağır koşulların üstüne; Yunanistan'da cinsiyet eşitliği, son yıllarda avro krizinin ardından giderek daha çok tartışma konusu oluyor. Sosyal hizmetlerde yapılan kesintiler ve işten atmalar nedeniyle, örneğin çocuklara, hastalara ve yaşlılara bakmak gibi yükler krizle birlikte yeniden ailenin yani kadınların sırtına bırakıldı.

Kadın sendikacılar ve kadın hareketinin bileşenleri, her noktada kadınların krizden ilk etkilenenler olduklarını savunuyorlar, bunun somut örneklerini ortaya koymaya çalışıyorlar. Bununla birlikte kadınların sendikalarda ve muhalefet örgütlerinde daha fazla var olabilesinin de koşullarını tartışıyorlar.

Örneğin, kadınlar saldırgan neoliberal politikalarla daha fazla yüzleşmek zorunda kaldıkları işyerlerinde örgütlenibilsinler diye, sendikalar tabandan yürütülen çalışmalara ağırlık vermek durumunda kaldılar. Böylesi bir çalışmanın belirli kazançları da beraberinde getirdiği söylenebilir. Örneğin; yeni doğum yapan kadınların anneliğe ilişkin hakları ve işe geri dönüşe ilişkin düzenlemeler bu bakımdan önemli.

Kaynakça:
<https://www.changingemployment.eu/Blog/ViewPost/tabid/3428/articleType/Article-View/articleId/8552/Interview-to-Eirini-Gailanou-Social-Movements-and-Feminism-in-Greece-its-transformations-and-impacts.aspx>
 İran'da Sendikal Hareket broşürü – Petrol- İş
<https://montreal.ctvnews.ca/women-s-group-protests-austerity-governmental-discrimination-1.3314319>
<https://fierce.wearemitu.com/things-that-matter/puerto-rico-may-day-protests-women-fought-back-against-austerity-cuts-slow-recovery-front-lines/>

VENEZUELA

VENEZUELA'da kadınlar hem siyasi hem de ekonomik krize karşı karşıya kaldı. Çöplerden yiyecek toplamaktan saçlarını kesip satmaya, sağlık hizmetlerinin erişilmezliği nedeniyle merdiven altı kürtaç yapmaktan doğum yapabilmek için komşu ülkelere geçmeye kadar birçok bakımdan, kadınlar krizi tüm gerçekliğiyle hayatlarının tam ortasında hissediyordu.

2017 Mayıs ayında Venezuelalı kadınlar yaşadıkları zorluklara karşı sokaklara çıktı. Hem derinleşen politik kriz hem de ekonomik krize karşı beyaz giyinip, çiçekler taşıyan kadınlar Venezuela'nın çeşitli yerlerinden başkent Caracas'a kadar yürüdü. On binlerce kadın beş hafta boyunca, gıda sıkıntısı ve dünyanın en yüksek enflasyon oranının (yüzde 720) sorumlusu olarak gördükleri dönemin Cumhurbaşkanı Nicolas Maduro'ya karşı kitlesel eylemler yaptı.

QUEBEC / KANADA

QUEBEC Kadın Federasyonu ve 8 Mart Kolektifini temsil eden bir grup kadın, geçtiğimiz yıl 7 Mart'ta eski başbakan Philippe Couillard'ı Montreal ofisinin önünde protesto etti. Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nden bir gün önce, on binlerce kadın Başbakanın kemer sıkma politikalarına karşı hükümeti protesto etmek amacıyla bir araya geldi. Kadınlar krizin kadınlar üzerindeki olumsuz etkilerinin yanı sıra hükümetin kadınlar üzerindeki sistematik ayrımcılığını da protesto ettiler.

PORTO RİKO

PORTO Riko emeklilik maaşlarında yapılan yüzde 10'luk kesintiler, 283 kamu okulunun kapanması, üniversite harçlarının iki katına çıkması ve hayat pahalılığı nedeniyle zor yaşam koşullarına mahkum edilen kadınlar sokaklardaydı. 2017 yılından bu yana, Maria kasırgası nedeniyle binlerce insanın evsiz, işsiz ve çaresiz bir şekilde hayatta kalmaya çalıştığı ülkede, hükümetin de ilk önlemlerinde kemer sıkma politikası oldu. Ancak buna karşı tepki oldukça netti; daha fazla belirsizlik yaşamaktan korkan kadınlar tek çareyi mücadeleye etmekte buldular. Protestocuların ön sıralarında öğrenciler, öğretmenler ve kadınlar var.

BİLİMİN VE ŞİİRİN
PEŞİNDE BİR KADIN**Emine UYAR**

Osmanlı döneminin bilinen ilk kadın divan şairidir Mihrî Hatun. Amasya'da, kesin olmamakla birlikte 1460'ta doğduğu 1506'da öldüğü yazılıdır yaşam hikâyesinde.

Mihrî, bilim öğrenme, şiirde ilerleme isteği yüzünden önce ailesinin, sonra da sevdiğinin kendisine çizdiği hayat çizgisine karşı çıkmış, kendi yolunu seçmiş bir kadın. Bilgisi, şiirdeki ustalığı, cesareti, içtenliği ve yalınlığı ile dikkat çekmiş, döneminin usta divan şairleri ile atışmaktan geri durmamış bir kadın ozan.

İşte, kendisi de Türkiye'nin önemli kadın şairlerinden olan Sennur Sezer'in, "Türk Safo'su Mihrî Hatun" isimli kitabı bu kadın ozanın yaşamını anlatıyor. Üç yıl önce kaybettiğimiz Sezer'in, Kor Kitap tarafından yayına hazırlanan kitabı, bu ay içerisinde okuyucularıyla buluşacak.

Safo (Sappho), bizim Midilli dediğimiz, Yunanistan'ın Lesbos adasında doğup yaşamış antik dönemin en ünlü kadın şairi. Şiirleri Türkiye topraklarından çok yurtdışında ilgi çeken Mihrî için "Osmanlı Safo'su" benzetmesi yapılmış, yetenek bakımında akraba oldukları söylenmiş. Mihrî Divanı'nın bir baskısı da SSCB Bilimler Akademisi tarafından 1967'de Moskova'da yapılmış.

GÖRÜLMÜŞ, DUYULMUŞ ŞEY DEĞİL!

Sennur Sezer'in kaleme aldığı ve ilk olarak 1996 yılında basılan, "Türk Safo'su Mihrî Hatun" kitabı, bir dönem Timur'un ordugâhındaki bilginlerin yanında kalan, kendi tekkesini kurduktan sonra çevresindekilere verdiği, "Bilime yakın olun, devletlilere değil" öğütüyle bilinen Amasyalı derviş Pir İlyas Halvetî'nin hayat hikâyesi ile başlıyor.

Sezer kitap boyunca Amasya'yı da tarihi, mimarisi, coğrafi yapısı, sosyo-kültürel yaşantısı ile ayrıntılı olarak anlatıyor.

Mihrî doğduğunda tahtta Fatih Sultan Mehmet var. Sonradan onun yerine geçecek olan II. Beyazıt ise Amasya Valisi. Halk ayaklanmaları, taht kavgaları ve savaşların bolca yaşandığı dönemler...

Mihrî'nin babası kadı, aynı zamanda şiir yazıyor. Annesi de okuma-yazma biliyor. Kız çocuklarına genelde Kur'an okumaya yetecek kadar bir eğitim yeterli görülüyor. Mihrî'yi de mektebe gönderiyorlar. Bir süre sonra Kadı Belâyi kızını evde eğitmek

Osmanlı döneminin bilinen ilk kadın divan şairidir Mihrî Hatun. Bilgisi, şiirdeki ustalığı, cesareti, içtenliği ve yalınlığı ile dikkat çekmiş, döneminin usta divan şairleri ile atışmaktan geri durmamış bir kadın ozan. Saray'daki kadınlar, "Erkeklerle konuşmaya alışık, sakınmasız bir kadın konuk. Boş zamanlarında elinde nakış değil hep kitap var" diye söz eder ondan.

zorunda kalıyor, çünkü okuldakilerden daha çabuk öğreniyor. Evlerinin yakınında ki bir tekkede eğitimine devam ediyor. Ardından şiire merak salıyor. Mihrî'nin eğitime doymayıp ve şiire bağlanması ailede sorun olmaya başlıyor. O zamana kadar bir kızın ne bilge olarak ne de ozan olarak yaşadığı görülmemiş, duyulmuş şey değil!

KENDİ YOLUNU ÇİZİYOR

Ama Mihrî doğru bildiği yoldan gitmekte kararlı. Mihrî bir başka Amasyalı ozan Zeynep ile birlikte güzel söz söylemekteki ustalıkları nedeni ile Amasya sa-

ğitmen olmak istemesi yüzünden aile başka bir kente göç kararı alır; Mihrî ise sarayda kalmak istediğini söyler. Bilimin halka yayılmadığı, zengin, soylu ailelerin elinde ve sarayda tutulduğu o zamanlarda kendi gelişimi için en iyi yolun bu olduğunu düşünür.

Kadı Belâyi durumu tekkedekilere danışır, Pir İlyas'ın, "Devletlilere değil, bilime yakın olun" öğütünü hatırlatır. Tekkenin piri ise Mihrî'nin bilgisini bütünlemenin yolunun devletlilerin yanında mümkün olduğunu söyleyerek, "Amasya Sarayına bilgiler gelir, sohbetlerini dinlese yeter. Kızımızın bilim araması, bulduğu yerden alması gerektir" der. Mihrî Hatun'a öğrendiklerini yazmasını da öğütler.

Saraya çağrılan diğer kadın ozan Zeynep ise evlenmeye karar vermiş ancak evlendiği kişi şiir yazmasını yasaklamıştır.

YALIN AMA DERİNLİKLİ

Mihrî Hatun, Beyazıt'ın sultan olmasının ardından oğlu Şehzade Ahmet'in Amasya Valisi olduğu dönemde sarayda kurduğu bilim ve şiir meclislerinde yer alır. Önce Müeyyitzade'ye ardından İskender Çelebi'ye aşık olur ama evlenemez. Belki de Zeynep'in başına gelenlerden dolayı evlenmek istemez. Gazellerinde aşkı serbestçe konu edinmekten çekinmez.

Mihrî şiirlerini Türkçe yazmayı seçer, şiirlerinin dili döneminin şairlerine göre oldukça yalın ama derinliktir. Divan edebiyatında pek görülmeyen biçimde güncel konulara değinen şiirler yazar. Döneminde "Şairlerin Padişahı" diye anılan Necatî'nin şiirlerine şiirle karşılık vermesi yani nazire yapması ününü artırır.

SAKINMASIZ BİR KADIN

Mihrî ömrünün son yıllarında hayatı boyunca ayrılmadığı Amasya'dan çıkarak İstanbul'a gider. Saray'daki kadınlar, "Erkeklerle konuşmaya alışık, sakınmasız bir kadın konuk. Boş zamanlarında elinde nakış değil hep kitap var" diye söz ederler ondan.

Mihrî'nin Divanı'nın günümüzde üç kopyası, Ayasofya, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi ve Fatih Kütüphanelerinde bulunuyor.

Kadınların okuma yazma bilmediği, erkeklerin çevresine giremediği, 'birey'in olmadığı, egemen gücün ya da dinsel kurumların dediklerine gözü kapalı uymak zorunda olan 'kul'un bulunduğu bir dönemde kendini geliştirme ve ayakları üzerinde durma mücadelesi veren bir kadın Mihrî.

"Kadınlar güçsüz olsun, yaşlı adamlarla evlenmeye mecbur kalsın" şeklinde bir bakış açısına sahip günümüz iktidarına "Çok beklersiniz" diyerek ve tarihin derinliklerindeki bu kadın ozanın hikâyesini kitaplaştıran Sennur Sezer'e teşekkürlerimizle bitirelim...

rayına çağrılır. Başlangıçtaki görevleri şehzadenin annesi ile sohbet etmek, gönülünü eğlemek.

O devirde sarayda bulunan değerli bilginler, şairler ve diğer sanatkarlar Şehzade Beyazıt'ın iyi yetişmesi için adeta akademik bir ortam oluşturmuş durumda.

Türkmen ve Yörük yaşayışının kadını erkeklerle denk saydıran yaşayış kurallarına kentte yer yok. Kadınlar kızlar babalarına, kocalarına ya da erkek kardeşlerine bağlı yaşamak zorunda.

Mihrî'nin erkek kardeşinin geleceği ve babasının kadılığı bırakıp medresede

Sesleri saklı tutulan dengbêj kadınlar

Pınar ŞEN
Mardin

Kürt sözlü tarihi ve tarih aktarımı, geçmişinden bugüne en çok dengbêjlikten faydalanmış ve bunu uzunca yıllar sürdürmüştür. Bu çerçevede ele aldığımızda, kadınların dengbêjlik tarihinin daha eskilere dayandığı da mutlak bir gerçektir. Bundan dolayıdır ki, kadın, dengbêjlik kavramının kendisidir.

Kürt toplumu yaşamış olduğu acıyı, sevinci, savaşları, kayıpları unutmamak adına bunları kendisinde kalıcı kılmak adına hafızasına işlemiştir. Kürt kadınları çocuklarına anlattıkları masallar, destanlar, ninniler ile bir tarihi anlatmaya başlarken, yine toplumun öncüleri olarak gösterilen erkekler olmuştur. Kadının toplumsal cinsiyet rolleri bütün toplumlarda varlığını benzer sorunlarla ve biçimlerle sürdürürken, Kürt toplumunda da aynı durumlar söz konusuydu.

Kadın sevincinde başka, feryadında bambaşka hikayelerini çocuklarına masallar, ninniler anlatarak başlamış ve toplum içerisinde bu şekilde bir çerçeve çizemeyi başarmıştır. Ancak bu çerçevenin sınırlarını belirleyen eril zihniyet hakimiyetini burada da kurmuş ve kadınların seslerini duyurmalarına, kendi istediği ölçütlerde izin vermiştir. Kadına ait olan bu aktarımlar belli bir süreden sonra erkeğin ağzına dolanmış ve bunun sonucunda da dengbêjlik erkeğin hakimiyetine geçmiştir. Daha sonraki süreçlerde de göreceğimiz gibi bugün dengbêjlik kültürünün hakimi, erkekler olarak gösterilmektedir. Sadece hakimiyeti değil, popüler olması, medyadaki hakimiyeti de yine büyük çoğunlukla erkekler üzerinden aktarılmaktadır.

Kürt kadınların, her şeylerinin elerinden alındığı süreçlerde ağızlarına doladıkları kılamları da ellerinden alındı. Gerek Kürt toplumundaki muhafazakar anlayış gerek toplumsal normlar kadınları beraberinde yüzyıllarca sürükleyip durdu. Kadın, erkek kuşatmasının içerisinde sürekli varlığını göstermek istese de bu sistemleşmiş düşünce kalıpları ile yok edilmeye çalışıldı.

DENGBÊJ EVİ'NİN TEK KADINI FELEKNAZ

Peki, dengbêjlik tarihinin en önemli temsilcilerinden Ayşe Şan'ın hayatı, mücadelesi ile başlayan bir

Feleknaz

Ayşe Şan

Ne kadar acıdır ki bir yerlerde tutulan gizli sesler var... Kimsenin duyamadığı o anlatılar var. Bir tarih söyleminin kadın tarafından aktarılanları, gizli kalmak durumunda kalıyor.

direniş Kürt kadınları üzerinde ne kadar etkili olmuştu? Ayşe Şan Kürt toplumu içerisinde örnek bir kadın profili olmayı başarabilmiş miydi? Dengbêj kadınların mutlaka hayatlarında Ayşe Şan'ın bir yeri oluyor... Kürt kadınlarının, dengbêjlik kültürünün bu kadar popüler olduğu bu süreçte kendilerini ortaya çıkarmayı başarabilmesinden de biliyoruz bunu.

Bugün Diyarbakır Mala Dengbêjen'in (Dengbêj Evi) birçok dengbêje ev sahipliği yapıyor ancak gördüğümüz manzara ne yazık ki içler acısı... Gittiğimizde gördüğümüz manzara, burada tek bir kadın dengbêjin aktif olduğu...

Aklımıza, toplumsal cinsiyet rollerinin, hala eril düşünce zincirine mahkum edildiği gerçeğini getiriyor bu durum. Mülakat esnasında varlığını orada korumaya çalışan kadın dengbêj Feleknaz'ın aktarımları bu gerçeği yeniden görmemizi sağlıyor.

Feleknaz, kadın dengbêjlerin Dengbêj Evine gelemeyişine, sesle-

çocuklarına, kocalarına yemeklerini kim yapacak! Belki biraz bu konuda ki sorunlar çözülsün kadınlar saklı seslerini duyurabilir, buraya gelebilir. Kürt coğrafyasında kadın olmak daha zor. Her şeye susmak zorundasın. Acılarını içine gömmek zorundasın. Feryadını saklamak zorundasın. Sevincini ise sessiz yaşamalısın..."

DUYULMAYA KAPATILMIŞ O SESLERDE NELER VAR?

Dengbêj erkeklerin bazıları kadınların dengbêj olmasına olumlu bakarken bazıları da gelenek ve göreneklerden dolayı 'ayıp' olarak görüyor. Kadınlar bugün burada, kılamlarının da, seslerinin de kendilerinden alınmasına seyirci kalmak durumunda bırakılıyor. Bu durumda, bugün ciddi bir öneme sahip olan dengbêjlik kavramı, erkekler üzerinden ilerlemeye devam etmekte. Medya yahut kurumlarda ön planda olan dengbêj erkekler bunun üzerinden popüleritesini arttırmaya devam etmekte. Kadın ise sadece evinde çocuklarına, torunlarına bakmakta yahut bir düğün evinde kadınların olduğu topluluklarda sesini ortaya koyabilmektedir.

Ne kadar acıdır ki bir yerlerde tutulan gizli sesler var... Kimsenin duyamadığı o anlatılar var. Bir tarih söyleminin kadın tarafından aktarılanları, gizli kalmak durumunda kalıyor. Bir yerlerde sessiz çığlıklar var, sessiz feryad edişler, sessiz ninniler, masallar, sevinçler var ve bunlar gün ışığına, egemen cinsiyet rolleri istediği durumlarda çıkabilmektedir. Duyulan sesleri duymak alışılmış bir durumdayken ya duyulmaya kapatılmış o seslerde neler var?

Bu coğrafyada kadının sesi bile kısıtlanıyor ise düşünceleri varsayılabilir mi? Ninnilerimizi, masallarımızı, ağıtlarımızı, sevinçlerimizi savaştı bir dilde değil barışçıl bir dilde olan analarımızın ağzından duymak artık o kadar zor bir duruma gelmişken kadın haklarını bu erkek egemen zihniyette sadece talep etmek ne kadar başarılı olabilir? Kadının sesi çıkmadan, mücadele etmeden, talepler ve istekler anlamını yitirir. Bundan dolayıdır ki kadının sesini ortaya çıkarabileceğimiz alternatif yollar geliştirmeli ve bunun üzerinden kadınlara erişim sağlayabilmeliyiz.

Kadınların talepleri onların seslerinde gizli tutulmakta ise onu anlamak için seslerine kulak verin...

Beden ve hazzı sakatlayan 'kadın sünneti': Neden?

Şebnem CERRAH

Bugün dünyada yaklaşık 200 milyon kadının "kadın sünneti" olarak bilinen genital sakatlamaya maruz bırakıldığını, her yıl 3 milyondan fazla kadının risk altında olduğunu biliyor muydunuz? Kadın sünneti (Female Genital Mutilasyon / FGM), klitoris, vajinanın iç ve dış dudaklarının çıkarılmasını ve vulvaya ait iki tarafın birlikte dikilmesi veya zımbalanmasını içeren korkunç bir uygulamadır. Peki neden? Kadınlar neden böyle bir uygulamaya maruz bırakılıyor? Gelin birlikte bakalım...

KADINLARI 'ÜREME MAKİNESİ' YAPMAK

Çoğu ülkede değişik formlarda uygulanan kadın sünneti, genel olarak 4-8 yaş aralığında yapılıyor. Bu yaş aralığı, kız çocuklarında kadın olmanın toplumsal karşılığının ayırdına vardığı bir dönem olması itibarıyla önemli bir nokta.

Bu sakatlama sonrasında kadınlar kanama, şişme, mesane dolu olduğu halde idrar yapamama gibi sorunlarla karşılaşırken, ölü doğum yapma riski de artıyor... FGM geçiren kadınlarda travma, stres ve anksiyete bağlı olarak akıl sağlığı bozuklukları ortaya çıkabiliyor. Bedenen ve ruhen sakatlık geçiren kadınların cinsel yaşamları ise olumsuz şekilde etkileniyor. Kadınlığa ilk adımı bir jilet ile atan, günlerce bu kesimin ağrısıyla kıvrılan ve adet olmaya başladığında bu ağrıyı hiç azalmadan çeken kadın cinsel ilişkiye girdiğinde ne olur?

Sudan'ın ilk kadın cerrahlarından olan Nahid Toubia, FGM'nin kadın cinselliği üzerindeki etkisini şöyle anlatıyor: "Kadınların cinsel haz alabilmesi -orgazma ulaşabilmesi- karmaşık bir süreçtir. Normal dış genital organın var olmasını, uygun hormonal uyarıcıları ve bireysel psikolojiyi içerir. Genital sakatlama kadın cinsel organının normal anatomisini değiştirerek cinsel doyuma erişmeyi kolay bir süreç olmaktan çıkarıyor. Erkeklerinkinden farklı olarak kadınların cinsel organları, işlevlerine göre ayrılmaktadır. Klitoris, sadece haz alma işlevi görmek üzere uzmanlaşmış kadın cinsel organıdır; hiçbir üreme işlevi yoktur. Vajina cinsel tepki için az miktarda duyuşsal kapasitesi olan bir üreme organıdır. Başka bir deyişle, genital sakatlama, kadının cinsel organı sakatlanır, ama üreme organları sağlam kalır. Genital sakatlama uğramış kadınların birçoğu cinsel ketleme yaşadığından eşleriyle cinsel ilişkiye girme konusunda artık bir istek duymayabiliyor. Sonunda, erkekler için cinsel nesnelere üreme araçları haline geliyorlar."

UĞRUNA MİLYONLARCA KADININ HAYATI ZEHİR EDİLEN ZAR PARÇASI

ÇEŞİTLİ kaynaklardan, Yunan tarihçilerden ve Herodotus (MÖ 425-484) ve Strabo (MS 64 - MS 23) gibi coğrafyacılar tarafından bu sakatlamanın Nil boyunca Eski Mısır'da görüldüğünü öğreniyoruz.

Başlamasındaki temel gerekçe ise kadın kölelerin hamile kalmasını önlemek. Ayrıca bekaretin bir kanıtı olarak görülüyor; bakire olan ve olmayan köleler arasında fiyat farkı oluşuyor.

Bu uygulamayla kadının cinselliği denetim altına alınıyor; cinsellikten haz alması, kendi arzularıyla, "sahibinin" kontrolü dışında bir eylemde bulunması engelleniyor böylelikle. Peki, kadının cinselliğinin denetim altında olması neden bu denli önemli? Bir kadını, kızının bakire yani "iffetli" olduğunun işareti olarak, hayatı boyunca acı çekmesine neden olacak bu sakatlama yapmaya hangi toplumsal kural ikna etmiş olabilir? Bekaret zarını, yani genital organların gelişim sürecinden kalan bu minicik artığı, uğruna milyonlarca kadının hayatının tehlikeye atıldığı zar parçasını bu kadar önemli hale getiren sebep nedir?

Tarihsel kayıtlara baktığımızda görüyoruz ki, bekaret konusu oldukça çetrefilli ve derin. Freud

bu karmaşa ile ilgili şöyle diyor: "Bir kadını elde etmeye çalışan bir adamın, kadının bekaretine verdiği büyük değer öylesine köklü ve barizdir ki bizden bunun nedenlerini açıklamamız istense ne-redeyse aklımız karışır."

Özel mülkiyet ve devletin biçimleniş ile kadının ikincilleştirilmesi, bunun akabinde kadın bedeninin denetim altında tutulup cinselliğe erişimin kısıtlanması birbiri ile ilişkilidir. Devletin bir karakolu olarak görev yapan aile kurumu mülkiyetin de korunması için kolları sıvayacak ve bu nedenle doğan çocuğun babasının kim olduğu yahut bilinirliği önemli hale gelecektir.

Hanne Bank'ın Bekaretin El Değmemiş Tarihi isimli kitabında ilgili bölüm şu şekildedir: "Arkeologlar, ataerkillikle mülkiyetin ikiz gelişiminin yaklaşık olarak M.Ö. 8500'den 2600'e kadar süren Cıvalı Taş Devri zamanında insanın toplumsal yapılarının öğeleri olarak ortaya çıktığını tahmin etmektedir. Araştırmacıların oluşturduğu kuramlara göre, insanlar göçebe yaşamdan çiftçiliğe geçiş yaptıkça, üretmek ya da yararlı hale getir-

mek için çaba sarf ettikleri şeyleri ifade etmek için mülkiyet üzerinden düşünmeye başladılar: Benim arsam, benim tarlam, benim ineğim... Benim kadını, benim çocuğum. Sahiplik fikriyle ataerkillik fikrinin birleştirilmesi ya da üyelerin baş erkeklerle olan ilişkilerine dayanarak toplumsal grupların düzenlenmesi, baba mirası fikrinin ya da babanın mallarının çocukları tarafından miras alınması fikrinin doğması için uygun altyapıyı oluşturmuştur. İşte bekaret de tam buraya oturuyor."

Burada belirtmekte fayda var ki sorunun özü erkeğin içindeki sahip olma dürtüsü yahut kişisel olarak kadın üzerinde denetim kurma isteği değil; özel mülkiyetin ortaya çıkması ve yeni sistemle birlikte şekillenen ataerkillik aile yapısıdır.

Sorunun kökenini tarihsel ve ekonomik sebepler olarak kabul ettiğimizde bu sebeplerin erkeklerin dünyasında nasıl tezahür ettiği de netleşmeye başlıyor. Çocuğun babasının bilinebilir olması, cinselliğin bir güç göstergesi ve bekareti bozulan bir kadının kirlenmiş olduğu görüşü ve aynı zamanda durumu meşrulaştırmak adına sürekli üretilen bir ahlaki savunma...

Kadın sünnetine maruz kalan kadınlar ile yapılan röportajlarda bazı kadınların bunu içselleştirdiği ve gerçekten bu uygulamanın kendisini iffetli bir kadın yaptığını inandığını görmekteyiz. Hem küçük yaşta kızına bu uygulamayı yapan annenin hem de uygulama ile kadının ahlaki yönden daha gelişmiş bir birey olduğunu savunan kadınların rızasının nasıl ürettiği önemli bir mesele. Burada önerebileceğimiz ilk çözüm, kadının bedeni ile ilgili üretilen tüm ahlaki yargıların, iffetli olabilmesi adına yapılan uygulamaların arkasındaki iktidar ilişkilerini, ataerkillik sistemi fark etmesi ve bu bilinçle hareket etmesidir. Bu önemli çağrı, meselenin özüne arkasını döndüğümüzde yetersiz bir girişim haline gelir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi kadınların tahakküm altına alınışının tarihsel ve ekonomik kökleri ile mücadele edilmediği, bu kökler ortadan kaldırılmadığı müddetçe tahakküm şekli değiştirerek var olmaya devam edecektir.

KAYNAKÇA

<https://www.theguardian.com/society/2014/may/16/what-is-female-genital-mutilation-circumcision-us>

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5422681/>

<http://www.who.int/reproductivehealth/publications/fgm/articles/en/>

<https://gh.bmj.com/content/2/4/e000467>

https://data.unicef.org/wp-content/uploads/2015/12/FGMC_Brochure_Lo_res_1613.pdf

Kadın Sünneti: Kültürel Dayanakları ve Yol Açtığı Sorunlar, Senem Soyer

Bekaretin El Değmemiş Tarihi, Hande Blank

Dünya'nın Kökeni Vajina, Jelto Drenth

Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik, Pınar İlkaracan

ENFEKSİYON MEVSİMİ GELDİ

Uz. Dr. Senem ASLAN

Solunum sistemimizi oluşturan organlar burun ile başlayıp akciğer ile sonlanan uzun bir yolu kaplar. Bu yolda 'solunum' eylemini gerçekleştiren nefesimizin başına gelmeyen kalmaz. Solunumu gerçekleştirerek vücudumuzun en uzak ve en ufak noktasına kadar oksijen taşıyan her nefes bir candır aslında.

BURUN; solunum sistemimizin dışarıya açılan kapısıdır. Sanılanın aksine solunum organımız ağızımız değil burnumuzdur. Burun, içinde bulunan kıllar ve nemli yüzey sayesinde havadan aldığımız her bir nefesin içindeki tozların ve büyük partiküllerin burada süzülmesini sağlar. Aynı zamanda burun içindeki geniş kıvrımlı yüzey de soğuk ve nemli havada alınan nefesin akciğerlere inene kadar ısıtılmasını sağlar. Burnumuz her gün bu nemli ortamı yaratmak ve solunum yollarını bu partiküllerden temizlemek üzere ortalama 1 litre kadar sıvı üretir. Yani kabul edin hiç biriniz 'sümük' deyip beğenmediğimiz şeyin bu kadar kıymetli olduğunu bilmiyordunuz.

Günlük işleyiş içinde burun bu temizliği yapar ve biz farkında olmadan her gün bu sıvıyı, görevini tamamladıktan sonra, vücudumuzdan uzaklaştırırız.

Herhangi bir enfeksiyon ya da alerjik reaksiyon durumunda burnumuz bu temizlik işini artırır. Aynı zamanda burun içi mukozasının da ödemiyle birlikte bu salgı artar. Burun akıntısı ve fazla gelen sıvının boğaza doğru akmasıyla da 'geniz akıntısı' denilen durum ortaya çıkar. Burun hemen komşuluğunda bulunan boğaz, kulak ve soluk borusu ile orofarenks denilen yerde birleşir. Sağlıklı bir bireyde

burun sıvısı bu boşluklardan vücuda

karışırken herhangi bir enfeksiyon durumunda salgının artışı ve enfeksiyonun bu komşu organlarla birliktelik göstermesi kaçınılmazdır. Özellikle çocukluk çağında kulak, burun ve boğaz enfeksiyonlarının beraber görülme sıklığı oldukça fazladır.

OROFARENKS; kendisine açılan burun, boğaz ve kulak boşluklarını soluk borusunun girişine bağlar. Soluk borusu ise akciğerlere giden yolu oluşturur. Bir organın normal işleyişinin bozulması komşu-

KORUNMA

ÜST solunum yolu enfeksiyonu insandan insana bulaşması çok kolay olan bir hastalıktır. En iyi korunma elleri yıkamaktır. Öksürürken ve hapşırırken partiküllerin yayılmasını engellemek için ağız kapatmak, sonrasında elleri su ve sabunla yıkamak, sağlıklı beslenmeye dikkat etmek, bağışıklığı güçlendirici etkisi için dinlenmek ve egzersiz yapmak bu sık görülen hastalıktan korunmanın en basit yoludur. Mevsimi gelmişken, yukarıda sözünü ettiğimiz bilgiler ışığında hepimize sağlıklı günler dilerim.

Üst solunum yollarına dikkat!

BULGULAR VE TEDAVİ

YORGUNLUK, hafif ateş, öksürük, hapşırma, burun tıkanıklığı en sık görülen bulgulardır. Virüslerle olan bu hastalığın tedavisinde amaç enfeksiyonun yol açtığı belirtileri ortadan kaldırmak, normal işleyişi yeniden sağlamaktır. Bu da ağızdan alınan ve ödemi azaltan ilaçlarla ve burna lokal olarak sıkılan spreylerle mümkündür. Üst solunum yolu enfeksiyonları uygun destek tedavi ile bir hafta ile 10 gün içinde geçer. Tedavi edilmeyen durumlarda bronşit, zatürre ve menenjit gibi komplikasyonlar görülebilir.

Bakterilere karşı etkili antibiyotiklerin ise bu viral hastalığın tedavisinde yeri yoktur. Antibiyotik kullanımı tonsilofarenjit denilen ağrılı boğaz enfeksiyonunda, ağrılı şiş lenfadenitte ve üç günden uzun süren 38 derecenin üzerindeki ateşli durumlarda düşünülebilir.

Üst solunum yolu enfeksiyonları kısa süreli kendi kendini sınırlayan bir hastalıktır. Ancak bununla başa çıkmak çoğumuza zor geliyor ve bir ilaç içince bütün şikayetler geçsin istiyoruz. Henüz böyle bir ilacın icat edilmediğini maalesef bildirmek isterim.

luğundaki tüm organları da etkiler. Burun akıntısı olan bir insanın kulakta dolgunluk ve ağrı hissetmesi de bu anatomik durumla izah edilebilir. Soluk borusunun yapısı da aynı burun içi gibi nemli ve tüylü yapıdadır. Bu yapı tüy, toz, alerjen madde gibi partiküllerin öksürük ve balgam aracılığı ile dışarı atılmasını sağlar. Koruyucu sistem doğal işlediği takdirde günlük yaşantı içinde öksürük tamamen koruyucu bir refleks olarak karşımıza çıkıyor. Ancak polenler, kedi köpek tüyü, parfüm kokusu gibi alerjik durumlar, toz ve kimyasallar gibi zararlı maddelere maruz kalmak ya da virüs veya bakterilerle oluşmuş enfeksiyonlar öksürük ve buna bağlı balgam üretimini artırmada etkili olurlar.

Bağışıklık sistemi güçlü kişilerde bu mekanizma düzgün işlediği için hafif öksürük bazen balgamlı olarak üst solunum sistemini temizler ve zararlı etkenleri ortamdaki uzaklaştırmış olurlar.

BRONŞLAR; akciğere temiz ve sağlıklı havayı taşımaya yarayan iki borucuktur. Bronşların da yapısı diğer

üst solunum yolu yapısı nemli ve tüycüklerle kaplı durumdadır. Aynı koruyucu mekanizma burada da geçerlidir. Annelerin çok korktuğu 'Eyvah çocuğum karda yatmış gibi öksürüyor!' korkusunun da ne kadar yersiz olduğunu görmüş oluyoruz.

Mevsim geçişlerinde özellikle ısı değişimlerinde üst solunum yolları enfeksiyonları da sık görülür. Bu sıklık iş ve okul günü kayıplarının başında gelir. Yetişkinlerde yılda 2-4 kez görülen üst solunum yolu enfeksiyonu, çocukluk çağında yılda 3 ila 8 kez görülebiliyor. Çocukların kreş ve okul gibi kapalı ortamlarda bulunması, ortamdaki insan temasının fazla olması, viral partikül sayısını bununla birlikte enfeksiyon sıklığını da artıran bir durum oluşturur. Özellikle astım, kronik bronşit, orta kulakta sıvı birikmesi gibi kronik hastalıklarda bağışıklık sisteminin de daha zayıf olması sebebiyle basit üst solunum yolu enfeksiyonları daha ağır seyreder. Bunun yanında başta D vitamini olmak üzere vitamin eksiklikleri ve kansızlık da üst solunum yolları enfeksiyonlarına fırsat yaratır.

Dört duvar arasında küçük bir güvercin:

Sarya'ya cezaevinin bir okul olduğunu söyleyerek "Okula hoş geldin" dedik. O da bize aklına takılanları sormaya başladı: "Okullar tatil oldu, siz niye okuldasınız?" Ona "Biz büyükler için okul yeni başladı" cevabını verebilmiştik. Sarya cezaevine ve bize alışmaya başlamıştı, ancak cezaevinde olmak, sokakta oynayamamak, özgürce koşamamak onu sıkıyordu.

Bişeng METE
Şırnak

Türkiye'de cezaevinde anneleriyle beraber kalan yüzlerce çocuktan biri de annesiyle beraber Şırnak Cezaevinde kalan 4 yaşındaki Sarya'ydı. Diğer çocuklara göre biraz daha şanslı sayılabilecek olan Sarya, cezaevinde sadece 40 gün kaldı ama bu süre bile bir çocuk için oldukça uzun bir zamandı. Cezaevinde onunla birlikte kalan biri olarak size onunla yaşadıklarımızı anlatacağım.

4 Temmuz günü iki kadın kucaklarında iki tane kız çocuğu ile beraber koğuşumuza geldiler. Bu iki çocuk 4 yaşındaki Sarya ile 1.5 yaşındaki Viyan Delal'di. Onları görünce hemen kucaklayıp sevmeye başladık, koğuştaki birçok arkadaşımız uzun süredir çocuk görmüyordu. Kısa bir hüznün ve heyecanın ardından çocuklara banyo yaptırdık. Sarya'ya cezaevinin bir okul olduğunu söyleyerek "Okula hoş geldin" dedik. O da bize aklına takılanları sormaya başladı: "Okullar tatil oldu, siz niye okuldasınız?" Ona "Biz büyükler için okul yeni başladı" cevabını verebilmiştik. Sarya cezaevine ve bize alışmaya başlamıştı, ancak cezaevinde olmak, sokakta oynayamamak, özgürce koşamamak onu sıkıyordu. Dışarıya ve dışarıda olanlara olan özlemi arttığı bizler arasında, kendisine aile seçmeye karar vermişti. Sarya ile evcilik oyunu oynamaya başlamıştık. Her birimizi ailesinden birisi olarak seçti, en zor görevi de bana vererek babalık rolünü üstlenmemi istedi. Belli bir sürenin ardından koğuştaki herkes Sarya'nın yeniden ablası olurken ben onun babası olarak kalmaya devam ettim. Babasını çok seviyordu ve ona hasret kalmıştı, bu durumu bana her seslenişinde anlıyordum, babasına olan özlemi benimle gidermeye çalışıyordu.

'ABLAM BURAYA GEL, SENİ SEVİYORUM'

Sarya ile koğuş içerisinde sürekli zaman geçiyor, onun sıkılmaması için farklı farklı etkinlikler yapıyorduk. Bir haftanın ardından artık dışarı-

SARYA

da bıraktıklarını özlemeye başlamıştı. Yatağıma gelerek Elif'in yanına gitmek istediğini söyledi. Bir süre kendi kendine Elif'i özlediğini tekrarlamaya devam etti. Bana Elif'i anlatarak ona olan özlemini dile getiriyordu. Elif en yakın arkadaşındı, onun yanına gitmek istediğini sık sık dile getiriyordu ama bu imkansızdı. Annesinin cezası bitmeden onun dışarı çıkması çok zordu. Elif'e mektup yazacağımızı söyleyerek onu biraz olsun ikna ettim.

İçeride zaman geçirdikçe o ilk geldiği günlerdeki hareketliliğinin yerini gittikçe durgun, sürekli düşünen bir çocuk almıştı. Sarya'ya mektup yazması için üç tane mektup kartı verdim ve başladı karalamaya o kartları. Okuma yazması yoktu, kartlara ne yazdığını sorduğumda birinci karta "Ablam gel, ablam gel buraya, çünkü seni çok seviyorum" ikinci karta "Elbise gönder bana, boyama kitabı gönder bana" üçüncü karta ise sadece "Seni seviyorum" yazdım cevabını

verdi. Sürekli onunla zaman geçirip kitap okuyup, resim yapıp, oyunlar oynayıp ve ona masallar anlatarak dışarıyı düşünmesini engellemeye çalışıyordum, çünkü dışarıyı düşündükçe üzülüyor, durgunlaşıyordu.

Sarya'yla bir akşam yatağımda uzanıp kitap okurken bana sorular sormaya başladı, ben de cevaplamaya haliyle. Birden beklemediğim sorular da sormaya başlamıştı: "Seni niye içeri aldılar?" Bu sorunun şokunu atlatmadan peş peşe cezaevinde olmamı sorgulayan sorular soruyordu. Ona ne cevap vereceğimi bilemiyordum, sadece suçsuz olduğumu söyleyebilirdim. Artık cezaevinde olduğunu anlamıştı, bu durum beni çok üzdü çünkü geldiğinde beri ona cezaevinde değilmiş gibi davranıyorduk. Yine ona buranın bir okul olduğunu ve okul bitince çıkacağımızı söyledim. Bu kez de bana "Ama mahkemen var" dediğinde ona "Evet mahkemem var" cevabını verebilirdim. Birden suratını asarak "Niye mahkemen var?" diye sordu. Ona göre sadece suçluların mahkemesi olurdu. Mahkemem olmasına çok üzüyordu.

Sarya bir gün annesinin kucagından düştü, hepimiz çok korktuk. Panikle zile basıp kapıyı çalıyorduk. Korkmakta haklıydık, çünkü kalbi delikti ve orada öleceğini zannettik. Revire kaldırdılar önce. "Yarın Mardin'e götüreceğiz" deyip koğuşa geri getirdiler. Ertesi gün annesiyle birlikte Mardin'e götürdüler. Eski tedavisine devam edin deyip göndermişlerdi. Giderken annesine kelepçe takmışlardı. Sarya yanıma gelip "Annemin eline altın bilezik taktılar" dedi. Kelepçeye onun için "altın bilezik"ti, başka bir dünyada hissetmeyi istiyordu çünkü.

HANGİ ÇOCUK SEVER Kİ CEZAEVİNİ!

Gün gelip çatmıştı, annesi çıkarıldığı mahkemede tahliye edilmişti. Ben onlardan 10 gün önce çıkmıştım cezaevinden. Sarya ile telefonda konuştum, müthiş bir sevinç yaşıyordu, mutluluktan kelimeler çıkmıyordu ağzından. "Biz de çıktık, gel beni al" diyordu. Onu karşılamaya gidememişim, çünkü mesafe vardı aramızda. Ama sevincini hissetmek bana çok iyi gelmişti.

Sarya'nın sevinç çığlıklarını asla unutamam. Cezaevinin onu ne kadar etkilediğini, orayı hiç sevmediğini o zaman çok net gördüm.

Size Sarya'nın hikayesini anlattım. Tabii bu yaşananlar sadece Sarya'nın değil cezaevinde anneleriyle kalan bütün çocukların yaşadıkları. Anneleriyle beraber cezaevinde kalan çocukların birçok ihtiyacı hâlâ karşılanamıyor. Başta beslenme olmak üzere eğitimden, sağlıktan yoksun bir şekilde yaşıyor cezaevinde çocuklar. Belli bir zamandan sonra psikolojileri de olumsuz yönde etkilenen bu çocukların durumları görmezden gelinmek yerine bir çözüm bulunmalı. Cezaevindeki anneler, kadınlar tepki göstermedikçe bir şey elde edemiyorlar. Ama Ekmke ve Gül aracılığıyla Adalet Bakanlığına çağrı yapmış olalım. Bakanlık cezaevindeki çocukların durumunu görmezden gelmeyi bırakmalı, çocuklar ve anneleri için gerekli yasal düzenlemeleri bir an önce hayata geçirmelidir.

Yardım için başvurdu AKP'ye üye yapıldı

Her insanın yaşadığı ülkede, o ülkenin vatandaşı olmaktan kaynaklı bir takım hakları vardır. Çalışmıyorsanız, evde yatalak hastanız varsa, çocuklarınıza pek çok sebepten ötürü bakacak durumda değilseniz devletin kurumlarından yardım isteme hakkınız vardır.

Meral; benimle bununla ilgili yaşadığı bir deneyimini paylaşıyor. Eşi vefat edince o zamanlar sekiz yaşında olan kızı ile ailesinin yanına sığınmak zorunda kalıyor. Babası işçi emeklisi, anne ev hanımı, erkek kardeşi de o dönem öğrenci. Ailesine yük olmamak ve kızının eğitim masraflarını karşılayabilmek için çalışmak istiyor ama iş bulamıyor ve çareyi belediyeden yardım talep etmekte buluyor. Görevliler eve gelince kardeşi çalıştığı için kendilerine yardım vermeyeceklerini söylüyorlar. Meral kardeşinin şehir dışına gideceğini söyleyince de bir takım evraklar istiyorlar. Bir süre sonra Meral evraklarla belediye başvuruyor ve kuru gıda (mercimek, piring, bulgur, salça ve makarnadan oluşan) yardımı almaya başlıyor. Her ay düzenli gelmesi gereken yardımı üç ayda bir alabiliyor. Bir yılın sonunda da yardım kesiliyor.

Birkaç yıl sonra yine belediyenin yolunu tutuyor Me-

ral, bu kez çocuğu için eğitim yardımına başvuruyor. Oradaki görevliden aldığı yanıt ise "Dayınız olsaydı alırdınız istediğiniz yardımı" oluyor.

Bir gün tesadüfen kendi iradesi dışında, belki de okumadan atmış olabileceği bir evrak yüzünden (ki evraklarda öyle bir ibare olmadığını söylüyor) Ak Parti üyesi yapıldığını öğreniyor. Üyelik tarihi de gıda yardımı için belediyeye başvurduğu tarihle aynı. Gerekli yerleri arayıp üyeliğinin kendi iradesi dışında yapıldığını bildirip silinmesini talep ediyor, ama henüz bir sonuç alabilmiş değil.

Bunları anlatırken de uyarıyor beni "Özellikle bunu yaz, insanlar bu tür yerlere gidip yardım isterken benim durumuma düşmesinler." Yaşadıklarından yola çıkarak yerel yönetimlerin usulsüzlüğünü, kendini kullanılmış hissetmenin huzursuzluğunu, bu ülkenin vatandaşı olarak sosyal yardım haklarının nasıl gaspedildiğini ve kim bilir daha kaç kişinin bu duruma düşürüldüğünü anlatıyor. Sosyal yardım kimsenin lütfu değil, haktır.

Zahide ÇERİKÇİ KİPER
Tuzla / İSTANBUL

Yalnız değiliz!

Maalesef kadın hem aile içinde hem toplumda her gün farklı şekillerde şiddete maruz kalıyor. Devlet bu yönde hiç bir adım atmıyor. Aksine sürekli kadını dışlayıcı, aşağılayıcı söylemlerine devam ediyor.

Dini kullanarak kadınların düşünmesinin, sorgulamasının, gelişmesinin önüne geçilmek isteniyor. Son bir yıldır etrafımdan gözlemlediğim kadınlara evlerde toplantılar fazlalaşıyor; 'dini bilgiler' adı altındaki asıl maksat cematlere kadın elaman kazandırmak.

Kadınlar cumhuriyetin kuruluşundan bu yana kazanılmış haklarını bugün geldimiz bu noktada maalesef kaybetmek üzere. Mevcut iktidarın kadına bakışı hepimizce malum; bir şekilde kadınları bastırarak, cahilleştirerek, özgüvenlerini kırarak, korkutarak toplum dışına itmek. Biliyorlar ki kadın aydınlanırsa, özgür olursa toplum da aydınlanır, özgür olur.

Biz de kadınlara "Yalnız değilsiniz" diyoruz. Gelin, çığlığımıza ses katın, korkmayın, gerekirse hakkımızı sokakta arayalım...

Şekernaz ERDOĞMUŞ
Esenyurt / İSTANBUL

Gitmek mi zor kalmak mı?

Hayat kimsenin önüne altın tepsiyle sunulmaz. Zordur yaşamak, hayatta kalmak ve mücadele etmek. Bazen aklıma bir soru takılır: Gitmek mi daha zor, kalmak mı? Gitmek çok olmasa da kolaydır, zor olan kalmaktır. Gittiğin zaman acı çekersin, yaran kanar ama zamanla o yarayı sararsın. Kalmaksa yararı daha da büyütür, sarmak için çok uğraşırın. Bir süre kalmayı denedim, gitmeye karar verdiğimde ise hem yalnızdım hem de derin bir yarayla baş başa kalmıştım. Zaman yararı sardı, acımı dindirdi. Daha sonra şunu fark ettim; ben yalnız değil, özgür bir kadındım. Yaşam ve mücadele bundan sonra başlıyordu. Başarmak zorundaydım, elimden gelenin en iyisini yapmalıydım. Umutsuzluğa kapıldığım zamanlar oldu ama hep bir kahraman çıktı karşıma; hayatıma giren gizli kahramanlar. Bana "Ölme, yaşa ve tarihe bir imza at" dediler. Hepsini dinledim, her şeyi sıraya koydum. Çalıştım, ürettim, boyun eğmedim.

Sevgili kadınlar, kaderimizi bir erkeğin aşkına, sevgisine bırakmamalıyız. Çalışıp, üretip var olduğumuzu göstermeliyiz. Kimsenin bizi ötekileştirmesine izin vermemeliyiz. Biz varız, var olmaya devam edeceğiz. Clara Zetkin'in dediği gibi "Yaşamın olduğu her yerde savaşmak istiyorum." Çocukların ölmediği kadınların güldüğü bir dünya için savaşın ve yaşayın...

Canan KOÇ
Küçükçekmece / İSTANBUL

Koltuk altı pedi

Yıllar önce, annem çocuklarını okutabilmek için evlere temizliğe gider, pazarlarda çorap satardı. Genelde evde yalnız kalırdım. Yaşım on, dördüncü sınıf öğrencisiydim. Yemek yapmayı bu yıllarda öğrendim. Oysa dokuz kardeşlik; beş kız, dört erkek, ben sekizinciydim. Neden ben yemek yapmak zorundaydım ki? Oturduğumuz ilçede iş imkanı ve lise olmadığı için abilerim geçim derdinden, ablalarım da okul için başka bir ilçede kalıyordu. Evde yalnız kaldığım günlerden birinde çorap almak için ablamın çekmecesini açınca yeşil bir poşet gördüm. Merakla açtım, uzun, beyaz ve her iki yanında kanatları olan, yapışkanlı bir şeyler vardı. Hemen bir senaryo uydurdum. Ablam çok terlediğini söylüyordu, bu kesin koltuk altı pediydi. Kağıdı koltuk altına yapıştırdım, rahat edemeyince çıkarıp attım. İlk o zaman tanışmıştım koltuk altı pediyle. Kendisini pek sevmemiş sonra da unutmuştum. Şu an bunu yazarken gülümseyorum on yaşındaki bana...

Aradan yıllar geçti, karnımda inanılmaz sancılar, kıvranırlarım. Ablalar fısır fısır konuşup gülüşüyorlar. Şimdi düşünüyorum da regl (ben on yaşındayken regl kelimesi henüz bilinmiyordu) olduğumu anlamışlardı. Korkuyordum, kanıyordum ama "Karnım ağrıyor, yardım edin" demeye utanıyordum. Çünkü kendimi rezil edemezdim. Çünkü birkaç kez ablalar "Karnım ağrıyor, adet oldum anne" cümlelerini kurduğunda annemin, "Susun abinler duyacak, el alem duyarsa çok ayıp olur, kendinizi rezil mi edeceksiniz" diye onları azarladığını duymuştum. Oysa bir keresinde düşüp kolum kanadığında annem yarımı temizleyip sarmış, yanağına öpüp "geçecek" demişti. İşte ben ilk o zaman çok kızmıştım kanamaları ayırt etmeyi icat edenlere.

Liseye gidiyordum, yaşım on beş, hâlâ bana koltuk altı pedinden bahseden yok. Devlet sırrı gibi. Her ay iç çamaşırına bez koymaktan, ıslanan bezi sürekli yıkamaktan usanmıştım. Evde pantolonumun, eteğimin ıslaklığını soran yoktu. Okulda sıraya oturamıyordum. Ders saati bana eziyet gelirdi. Regl olduğumu anlayacaklar, rezil olacağım diye iki büklüm olurum. Eğitim öğretim diyorlar ama beni ergenlik ve regl konusunda eğiten yoktu. İkinci evim olan okulda da koltuk altı pedini benden saklıyordu. Ama nereye kadar saklayacaklardı ki? Arkadaşlar elbet fikir alışverişi yapacaklardı, elbet bir koltuk altı pedinin kanamaları nasıl saklayabileceğini konuşacaklardı, elbet birbirinden ped isteyeceklerdi değil mi? Ben de öğrenecektim elbet, öğrendim de. On beş yaşındayken. Ama uygulama yanlışmış. Şu an bunu yazarken üzülüyorum on beş yaşındaki bana...

İkinci üniversiteyi bitirme telaşı içindeyken, kırk yaşına koltukaltı pedine dair ne varsa bilerek gireceğim şubatta. Ailemle birbirimize çok bağlıyızdır. Hastalıkta, cenazede, düğünde anında kenetlenilebiliyoruz. Ancak koltuk altı pedini zamanında konuşamadığımız için çoğu zaman aramızda devlet memuru resmiyeti var. Hâlâ eğitim öğretim sıralarında maalesef aynı resmiyet devam ediyor. Ben, ailem de dahil etrafımdaki herkesle çekinmeden bu konuyu konuşmayı öğrendim. Zaman değişti, herkes konuşabiliyordur sanıyordum. Ama bir kaç ay önce bir arkadaşımın masa altından gizlice diğer arkadaşımına ped verdiğine şahit oldum. "Ne oluyor arkadaşlar torbacı mıyız, bıkmadınız mı kanamalarınızı saklamaktan" dediğimde, bana dönen bakışlar işte bu hikayeyi anlattı bana.

Meyman
Kadıköy / İSTANBUL

Her gol barış için

her şut kadın dayanışması için

Aynur SEYREK / Özlem YAVUZ
Antalya

Antalya'da, 10 Ekim Ankara katliamında yitirdiğimiz 103 canın anısına her yıl haziran ayında düzenlenen futbol turnuvasının üçüncüsü yapılıyor. 24 Haziran seçimleri dolayısıyla bu yıl eylül ayına ertelenen '103 Korkmaz İnsan Futbol Turnuvası'nın final maçları, 4 Kasım Pazar günü yapılacak.

Her yıl takım sayısının giderek arttığı turnuvaya bu yıl 46 takım katıldı. Kadın futbol takımlarının turnuvaya katılımı da her yıl arttı. Bu yıl 7 kadın futbol takımı turnuvada.

Aralarında 10 Ekim katliamında kaybettiğimiz Korkmaz Tedik'in annesi Zöhre Tedik'in de bulunduğu çeşitli yaş ve mesleklerden kadınlar, takımlarda yer aldı. Bir çoğu ilk kez futbol oynadı, iş çıkışlarında antrenman yaptılar. Geçen yıl kupayı Alyazma Kadın Futbol Takımı aldı.

Kadın erkek tüm takımlar, kupaya sahip olmanın ötesinde, turnuvanın "barış" adına yapıyor olmasının bilinci içerisinde. Kadın takımları adına görüştüğümüz "futbolcu"lar da, turnuvayla ilgili duygu ve düşüncelerini dile getirirken, hep barış ve dostluğa duyulan ihtiyaçtan söz ettiler:

EL ELE, YAN YANA

Yavuzelili Kadınlar adına Tuğçe Gürbüz: Burada takım olarak yer almayı önemsiyoruz. Çünkü barışın, dostluğun getirdiği beraberliği istiyoruz. El ele, yan yana durarak, dünün de bugünün de yarının da katliamlarına son vereceğimize, bizim aydınlığımızın yakınlığına inanıyoruz.

BAŞTA ZORLANDIK AMA...

Konyaaltı Cemevi Kaptanı Leyla Koç: Konyaaltı Belediyesi Başkan Yardımcısı ile görüşüp bir kadın takımı kurmak istediğimizi, ancak çalışabilmek için halı sahaya ihtiyacımız olduğunu söyledik. Bize yardımcı oldular. Ancak kadınların katılımını sağlamak çok zorlandık. İlk 4 kadın olarak başladık ama zaman içinde 10 kişi olduk. Çalışmalarımız çok eğlenceliydi. Yaş ortalamamız 40 civarı olduğu için ilk başta hafif egzersizlerle başladık, şimdi çok ağır olmamak kaydıyla iyi çalışıyoruz. İlk maça çıkarken bütün kadınlar çok heyecanlıydı, hele ki Eğitim Sen takımındaki oyuncuların genç ve uzun boylu olduklarını görünce biraz çekindiler, ama mücadelelerini verip kazandılar ve çok mutlu oldular. İnanyoruz, yine kazanacağız!

HER GOL BARIŞ İÇİN!

Mirabel Kızkardeşler adına Huriye Tozluyurt: Diyarbakır, Suroç ve Ankara katliamları halkları susturmak, sindirmek için yapılmıştır. Birçok eve ateş düştü, ciğerlerimiz yandı. Fakat derlenip dürülmesin bayraklar diye mücadeleye devam dedik. Korkmaz Tedik şahsında tüm kaybettiklerimiz için mahallelerden, STK ve partilerden çok geniş katılımı düzenlenen bu turnuva umut vericidir.

Biz de üç yıldır katılıyoruz. İsmimiz, 1960'lı yıllarda Dominik Cumhuriyetinde diktatör Trujillo'ya karşı demokrasi ve insan haklarını savundukları için katledilen ve her yıl 25 Kasım'da kadına yönelik şiddete karşı mücadelenin simgesi olan Mirabel Kardeşler'den geliyor. Takımımızda ev kadınları, üniversite öğrencileri, işçi kadınlar ve antrenman yaparken tanıştığımız iki İranlı kadın arkadaşımız var. Futbolda kadınların da sözünü söylemesi ve erkek egemen kültüre karşı kadın dayanışması için biz de varız dedik. Her gol barış ve dostluk için diyoruz.

AYNI AMAÇ İÇİN HEP BİRLİKTE...

Korkmaz Kadınlar adına Özge Gür: Barış için biraraya geldiğimiz yoldaşlarımızı unutmamak, barış elçiliğine devam etmek için bu turnuvada yer aldık. Takımımızın adına Zöhre Tedik ile birlikte karar verdik. Futbolun, kadını erkeği olmaz dedik. Aslında futbolun pek bana göre olmadığını düşündüm, fakat oynayınca çok zevkli olduğu kanısına vardım. Aynı amaç için hep birlikte koşmak anlamlı.

ONLARI OFSAYTA DÜŞÜRDÜK

EĞİTİM SEN'li Kadınlar Kaptanı Özlem Yavuz: 5 Ocak 1947'de Amerikalı yazar Kathrine Switzer, Boston maraton koşusuna katıldığında sevgilisi dışında bir kadının koştuğunu hiç kimse bilmiyordu. Switzer 261 göğüs numarasıyla koşarken John Semple isimli erkek görevli çirkin bir şekilde saldırır ve onu yarışmanın dışına itmeye çalışır. Saldırlara rağmen tüm kadınlar için bitirmesi gerektiği düşüncesiyle koşmaya devam eder ve maratonu sonlandırır. Eril zihniyet ve erkek egemen sistem kadınların spor yapamayacağını, yaparlarsa rahimlerinin düşeceğini, bacaklarının irileşeceğini hatta tüm vücutlarının kıllanacağını söylüyordu. Kadınların futbola tanışması ise 'futbol erkek oyunudur' sözüne kafa gölü atan Nattie Honeyball ile başlar. 1894 yılında ise ilk kadın futbol kulübü kurulur. Her ne kadar eril zihniyet biz kadınlara futbola yakıştıramasa da kadınlar futbolu çok iyi oynadıklarını göstererek onları ofsayta düşürmüştür. Tüm bu bilinçle Eğitim Sen'li Kadınlar, Ankara katliamında yitirdiğimiz 103 insanın anısına düzenlenen bu turnuvaya, onları yaşatmak, aynı zamanda dostluk ve dayanışma için katılmayı kendimize borç bildik.

TÜM CANLILARA ŞİDDETE HAYIR!

Alyazma Kaptanı Şengül Şahin: Alyazma ismi Muratpaşa Belediyesinin kadına şiddete karşı patentli projesinin adı. Takımımız kadına, çocuğa, doğaya ve tüm canlılara şiddete hayır şiarıyla sahaya çıkmakta, dostluk ve barış adına yaşamını yitiren barış gönüllülerini anmaktadır. Kadının hayatın tüm alanlarında var olma mücadelesi, eşitlikçi ve özgürlükçü bakış açısı futbol takımı kurma konusunda bize ışık oldu. Her yıl çoğalan kadın futbol takımlarıyla buluşacağımız yeni turnuvalarda da görüşmek üzere.

**BARIŞLA BÜYÜTTÜĞÜMÜZ ÇOCUKLARLA,
BAHARI GETİREN KADINLARIZ**

